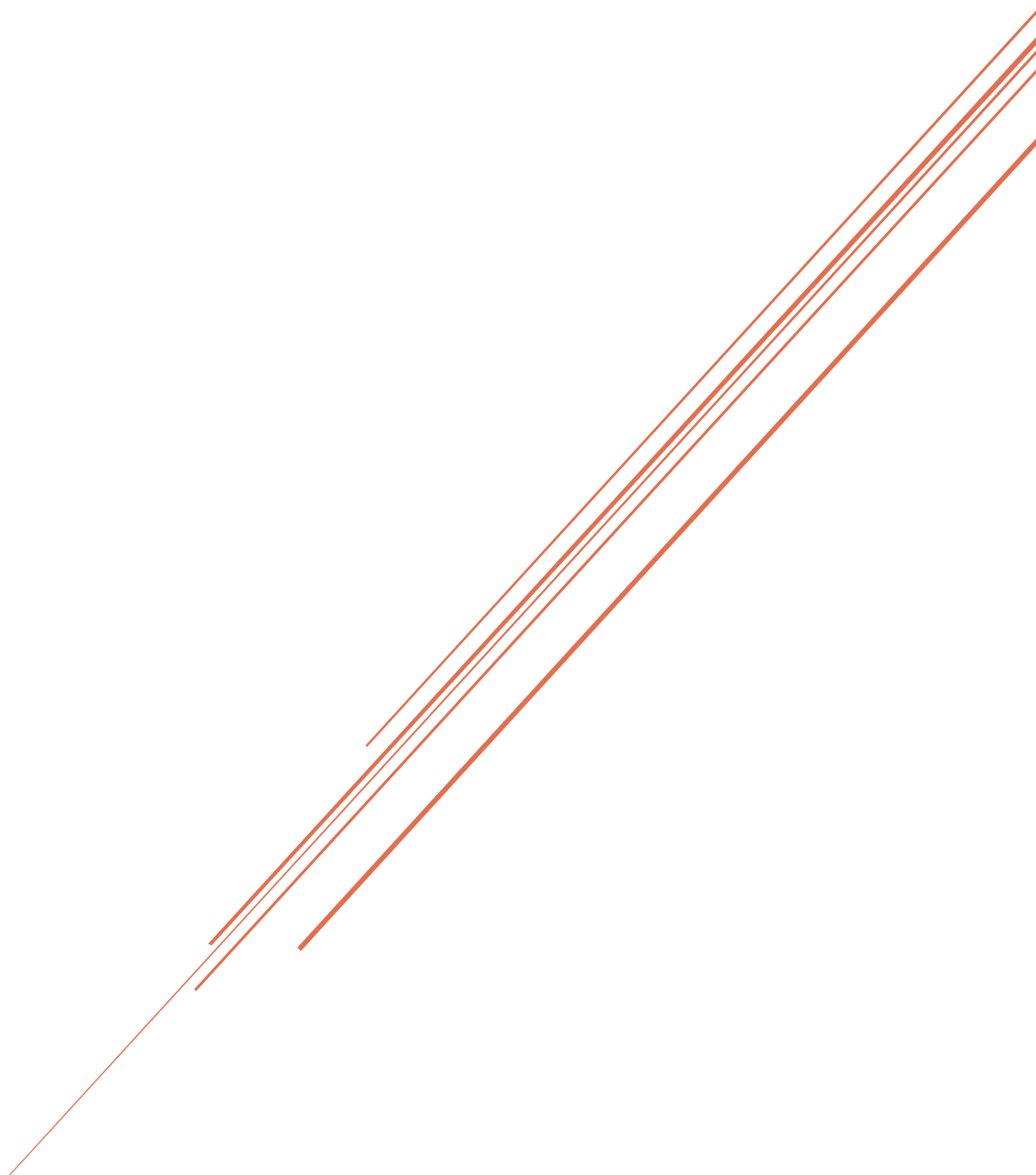

Arbeidsavklaringspenger 2024

Statistikknotat

Notatet er skrevet av eirik.gronlien@nav.no, 20.02.2025

Sammendrag

Ved utgangen av 2024 mottok 158 500 personer AAP. Det innebærer at 4,5 prosent av befolkningen i aldersgruppen 18 til 66 år mottar AAP per desember 2024. I løpet av året steg antall AAP mottakere med rundt 9 500 personer. Økningen er marginalt redusert fra 2023, hvor vi så den største økningen i løpet av et helt kalenderår siden ytelsen ble innført i 2010.

Den kraftige veksten i antall mottakere skjer først og fremst på grunn av en stor økning i antall som starter å motta AAP. Dette skyldes et høyt sykdomstrykk i befolkningen som gjenspeiles i et fortsatt høyt sykefravær i tredje kvartal 2024¹. Blant de som startet på AAP i 2024 var det en økning i de som hadde vært sykemeldt i forkant. De fleste av disse har da vært sykemeldt på grunn av sykdom som oppstod året før. En del av økningen gjelder også blant personer som kommer direkte inn på AAP uten å ha vært syke ett år i forkant. Det er også en økning i personer som kommer tilbake på AAP etter kortvarig opphold fra ytelsen på under ett år.

Vi ser en spesielt stor økning for enkelte diagnosegrupper. Det gjelder blant annet hovedgruppen «allment og uspesifisert». For denne gruppen økte antallet mottakere med nær 1 100 personer, tilsvarende 9,8 prosent økning. Det er også en betydelig økning i antall med psykiske lidelser som øker med 8,2 prosent, eller rett over 5 200 personer.

¹ <https://www.nav.no/no/nav-og-samfunn/statistikk/sykefravar-statistikk/sykefravar>

Innhold

Sammendrag	1
Innledning	3
Utviklingen i 2024	4
Økning på tvers av kjønn og alder	5
Store forskjeller mellom fylkene	6
Stor økning for psykiske lidelser	8
Store forskjeller i diagnoser mellom aldersgruppene	9
Antall mottakere med lang varighet på AAP øker	10
Høyeste tilgang siden innføringen av AAP ordningen	11
Flere mottok sykepengen før de startet på AAP	12
Flere starter på AAP uten å tidligere ha mottatt ytelsen	13
Antallet som går ut av AAP ordningen øker	14
Status etter avgangen viser noe lavere andel med overgang til arbeid	15
Når avsluttes ytelsen?	16
Sannsynligheten for å slutte på AAP er redusert	17
Ulike former for AAP, og ulik utvikling	19
Stabil avkortning på grunn av arbeid	21
Rundt 4 av 10 mottar minsteytelse	22
Nedsatt arbeidsevne	23
Nedsatt arbeidsevne og ytelse	23
Nedsatt arbeidsevne og arbeidsmarkedstiltak	24
Vedlegg	26
Vedlegg a – status før tilgang, helt nye mottakere	26
Vedlegg b – avgang, årlig	26
Vedlegg c – diagnosefordeling	27
Vedlegg d – om AAP ordningen og personer med nedsatt arbeidsevne	28
Referanser	29

Innledning

Arbeidsavklaringspenger (AAP) ble innført i mars 2010 og erstattet da de tidligere ytelsene attføringspenger, rehabiliteringspenger og tidsbegrenset uførestønad. I mars det året var det 161 189 personer som mottok ytelsen. Langt de fleste av disse var da konvertert fra en av de tre tidligere ytelsene.

Antallet økte deretter jevnt frem til en foreløpig maks på 174 808 mottakere i juli 2011. Foruten enkelte måneder med økning ble antallet deretter redusert gradvis frem mot 2014. Fra 2014 ble de første mottakerne som hadde gått til maks periode på AAP (da 4 år) vurdert for unntaksbestemmelsene. Vi observerte derfor et lite fall i antall mottakere rundt midten av 2014, etter hvert som enkelte ikke fikk innvilget videre AAP ytelse, eller ble avklart i forbindelse med vurderingen. På det tidspunktet eksisterte det ikke noen reell maksgrense for AAP ordningen, og personer som ble innvilget unntak kunne motta ytelsen så lenge de innfridde vilkårene i folketrygdloven kapittel 11, og hadde en gyldig aktivitetsplan.

Fra 2018 ble regelverket betydelig endret ved at hovedperioden ble innskrenket til 3 år, vilkårene for unntak ble innskjerpet og det ble innført en karenperiode på 52 uker etter endt AAP løp. Etter endt karenperiode ble det gitt anledning til å søke på nytt. For dem som ble ansett som alvorlig syke var det anledning til å få unntak fra karenbestemmelsene. Det ble samtidig satt en maksgrense på 2 år for unntak fra de ordinære varighetsbestemmelsene i §11-12.

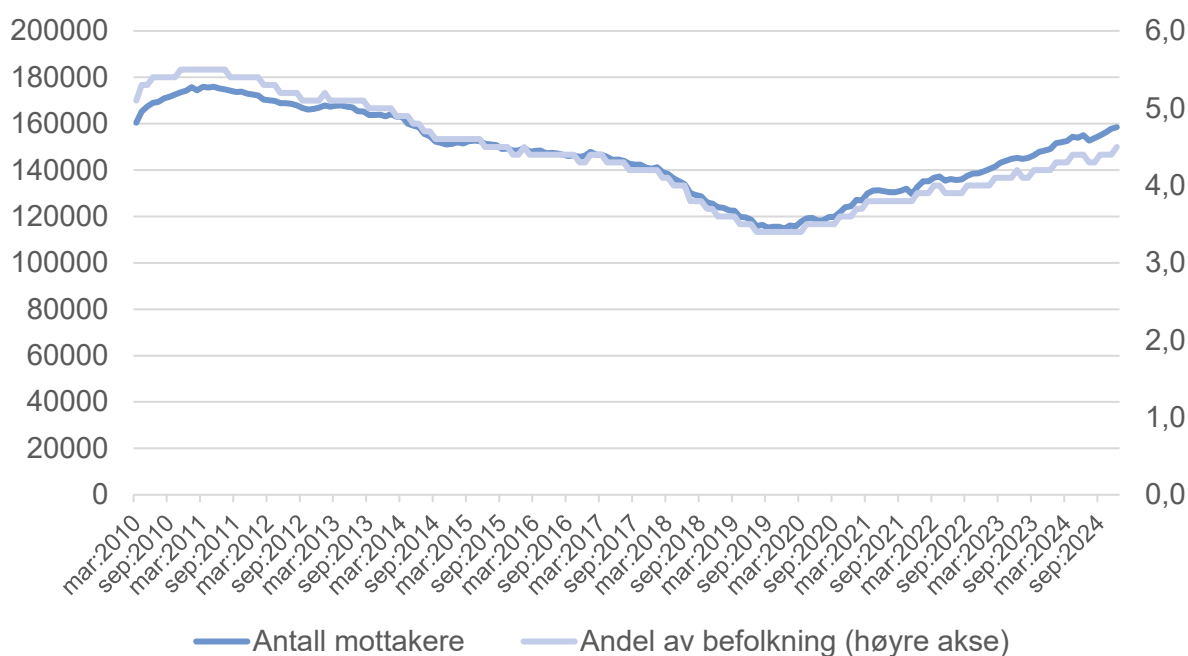
Endringene i regelverket medførte en betydelig reduksjon i antall mottakere, og i andre halvdel av 2019 var antall mottakere stabilt rundt 115 000 personer. Etter koronapandemien inntraff i mars 2020 økte antallet AAP mottakere betydelig. Dette skjedde både ved at det var flere som startet på ytelsen, samtidig som koronaforlengelsene åpnet for at AAP mottakere som nærmet seg maks av AAP-perioden kunne fortsette på ytelsen. Dette hadde som konsekvens at færre gikk ut av AAP ordningen.

2022 var fortsatt preget av pandemien, samtidig som regelverket for karenperiode ble fjernet. Det innebar at vi etter 2022 fortsatt hadde høy tilgang pga. sykdomstrykket i befolkningen, samtidig som avgangen holdt seg lavere som følge av at personer nå kan søke om ny periode etter å ha nådd maks av AAP perioden. Antall mottakere er derfor økt i perioden etter og var ved utgangen av 2024 på rundt 158 500 personer.

Utviklingen i 2024

Per desember 2024 var det 158 539 personer som mottok AAP. Antallet er økt fra 149 080 i desember 2023, og er det høyeste antall mottakere siden 2014. Det medfører at det nå er rundt 9 500 flere som mottar AAP enn for ett år siden. Økningen er omtrent tilsvarende den vi så i 2023, hvor antall mottakere økte med 9 600. Det er nå 4,5 prosent av befolkningen som er registrert som AAP mottakere, 0,3 prosentpoeng over tilsvarende periode i 2023. Antallet har steget jevnt fra starten av koronapandemien, etter en stabilisering mot slutten av 2019. Utviklingen i 2024 skjer først og fremst som følge av en fortsatt høy tilgang til ytelsen. Denne kan i stor grad tilskrives et høyt «sykdomstrykk» i befolkningen, gjenspeilet i et vedvarende høyt sykefravær i perioden.

Figur 1: Antall mottakere av arbeidsavklaringspenger, og andel av befolkning. Antall og andel. Mars 2010 til desember 2024

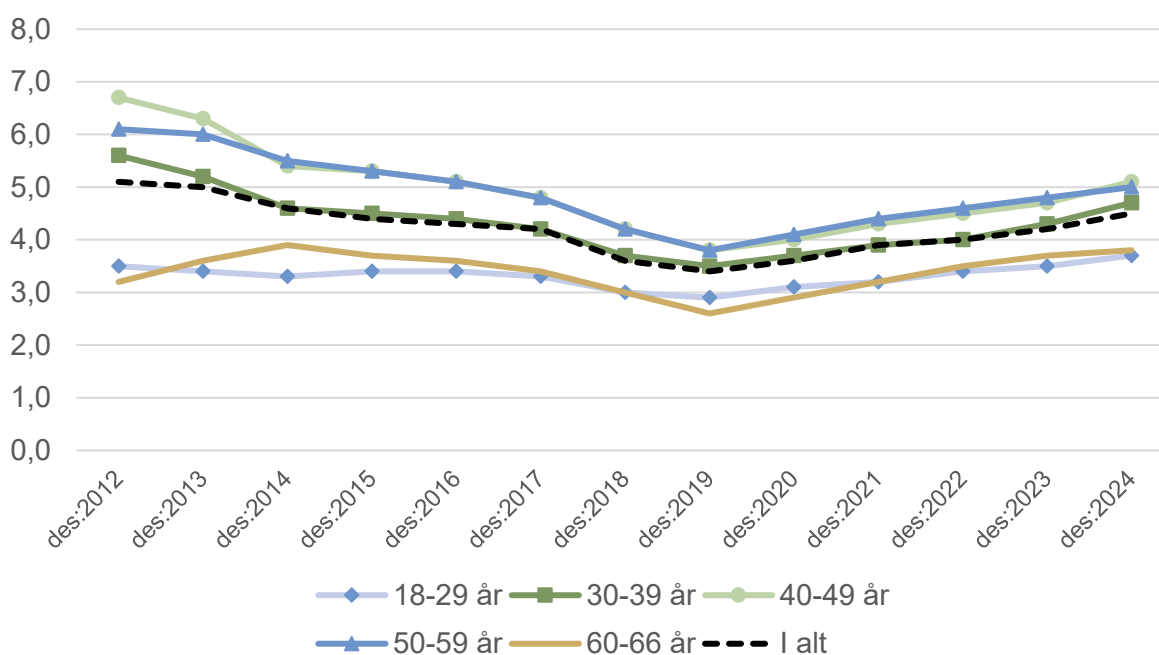

Kilde: Nav

Økning på tvers av kjønn og alder

Det er en økning i antall mottakere for alle aldersgrupper. Størst er den for de i aldersgruppen 30 til 39 år, hvor antall mottakere steg med over 3 100 personer, tilsvarende en økning på 9,3 prosent. Deretter følger aldersgruppen 40 til 49 år med 2 500 flere mottakere, tilsvarende 7,3 prosent. Lavest er økningen for dem i aldersgruppen 50 til 59 år, hvor antall mottakere steg med 1 400 personer, eller 4 prosent.

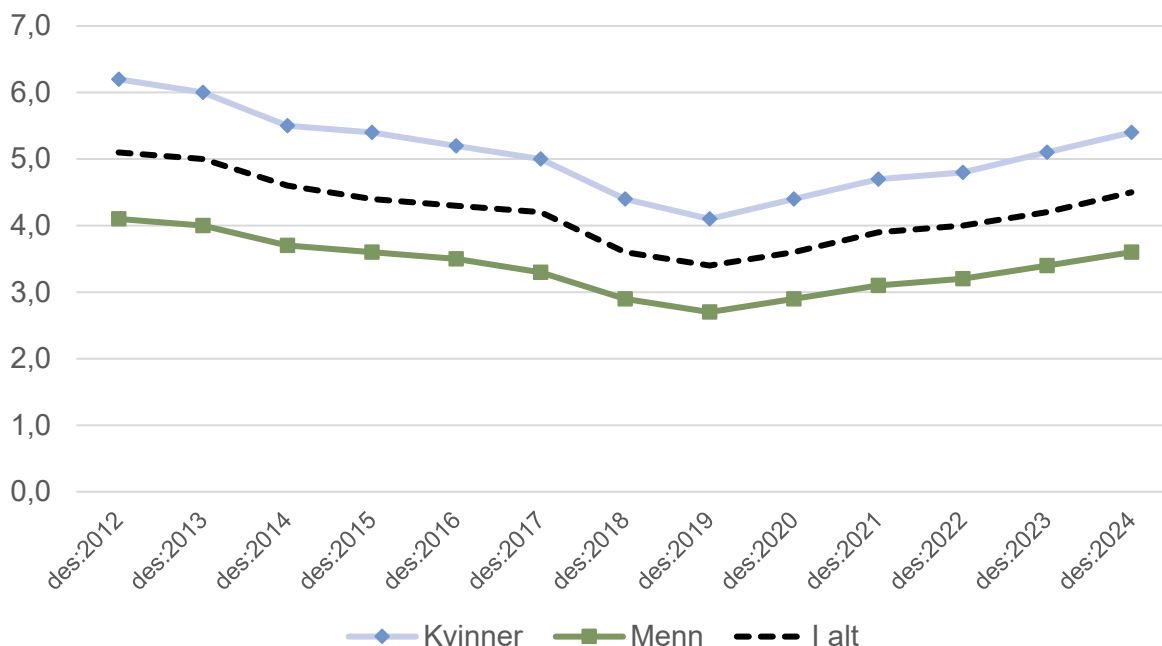
Figur 2: Mottakere av AAP, andel av befolkning fordelt per aldersgruppe. Andel. Desember, 2011 til 2024

Kilde: Nav

Dersom vi ser på andelen av befolkningen for hver aldersgruppe, er det blant 40 til 49 og 50 til 59 åringene hvor flest mottar AAP. For disse aldersgruppene mottar nå hhv. 5,1 og 5 prosent av befolkningen AAP. Tilsvarende andel for de yngste og de eldste var hhv. 3,7 og 3,8 prosent, mens det for dem i aldersgruppen 30 til 39 var 4,7 prosent som mottok AAP. Gjennom året er andelen for dem i aldersgruppen 30 til 39 og 40 til 49 år økt med 0,4 prosentpoeng, mens tilsvarende for de i gruppen 60 og eldre var bare 0,1 prosentpoeng. For de øvrige aldersgrupper øker andelen med rundt 0,2 prosentpoeng.

Figur 3: Mottakere av AAP, andel av befolkning fordelt per kjønn. Andel. Desember, 2011 til 2024

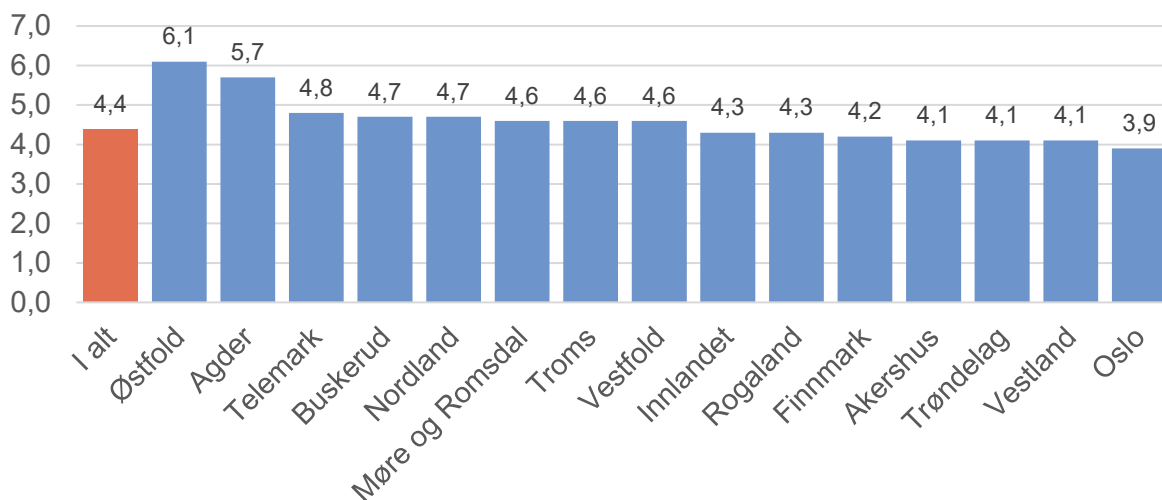
Kilde: Nav

Den relative veksten er noe høyere for menn enn for kvinner. Ved utgangen av 2024 mottok 93 500 kvinner og 65 100 menn AAP. Dette er hhv. 6 og 6,8 prosent høyere enn fjoråret. Andelen kvinner i aldersgruppen 18 til 66 år som mottok AAP var i desember 2024 5,4 prosent, mens den for menn var 3,6 prosent. Til tross for en større relativ vekst blant menn ser vi at andelen av befolkningen øker marginalt mer for kvinner enn for menn.

Store forskjeller mellom fylkene

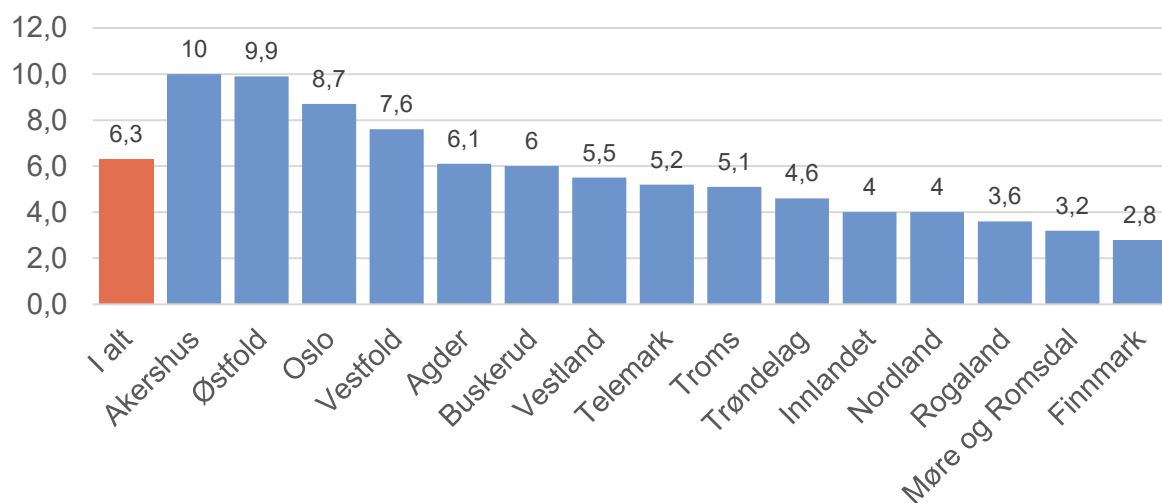
Antall AAP mottakere økte i alle fylker i løpet 2024. Det er allikevel betydelige forskjeller i utviklingen mellom fylkene. Antallet øker mest i Akershus med rundt 10 prosent flere mottakere i løpet av året. Akershus har også den største økningen i antall, med nær 1 800 flere personer registrert som mottakere av AAP i desember 2024 sammenlignet med ett år tidligere. Det medfører at 19 300 personer mottok AAP ved utgangen av året, noe som tilsvarer 4,1 prosent av befolkningen. Vi ser samtidig en betydelig vekst i Østfold, Vestfold, Oslo og til dels Buskerud og Agder. Det betyr at veksten har vært spesielt stor i fylkene som tidligere inngikk i Viken. Det var også her vi så den største veksten i 2023.

Figur 4: Mottakere av AAP, andel av befolkning fordelt per Fylke. Andel. Desember 2024

Kilde: Nav

Figur 5: Endring i antall mottakere av AAP. Fylke. Prosent. Desember 2023 til desember 2024

Kilde: Nav

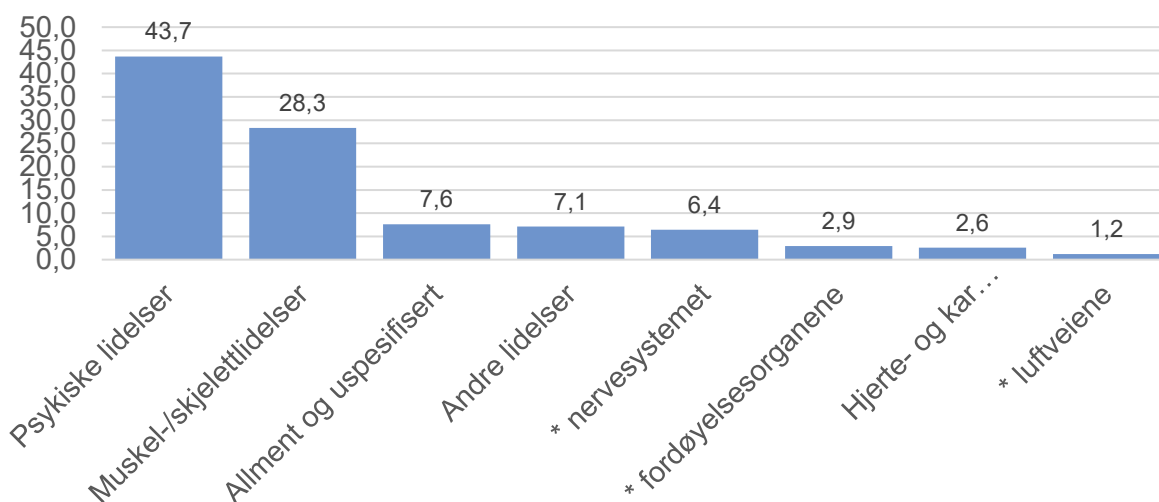
Etter fylkesoppløsningen er det nå Østfold som har størst andel av befolkningen i aldersgruppen 18 til 66 år registrert som mottakere av arbeidsavklaringspenger. I desember 2024 var 6,1 prosent av befolkningen registrert som mottakere. Deretter følger Agder med 5,7 prosent. Disse fylkene preges også av en høy andel personer registrert som mottakere av uføretrygd, med rundt 14 prosent registrert som mottakere av uføretrygd i desember 2024 (Ellingsen, 2024). Det er generelt langt mindre variasjon mellom fylkene i andelen som mottar AAP, enn det er i andelen som mottar uføretrygd. Enkelte vil derimot kunne motta begge ytelsene samtidig, eller være registrert med begge ytelsene i samme måned som de starter på uføretrygd. Oslo er fortsatt det fylket

hvor færrest mottar arbeidsavklaringspenger, målt som andel av befolkningen. I desember var 3,9 prosent registrert med en AAP utbetaling. Til tross for en betydelig økning i antall mottakere de siste årene, er andelen som mottar AAP i Akershus fortsatt lavt, med 4,1 prosent registrert som mottakere av AAP. Dette er omtrent på nivå med Vestland og Trøndelag. Sammen har disse fylkene den laveste andelen registrert som mottakere av AAP etter Oslo. Akershus og Oslo har i tillegg en relativ lav andel registrert som mottakere av uføretrygd (Ellingsen, 2024).

Stor økning for psykiske lidelser

Ved utgangen av 2024 var 69 400 mottakere av AAP registrert med en psykisk lidelse som hoveddiagnose (se vedlegg c for en oversikt over hovedgruppene). Denne gruppen utgjør rundt 44 prosent av alle mottakere. Etter psykiske lidelser er muskel- og skjelettlidelser den vanligste diagnosegruppen, med 44 900 personer registrert som mottakere. I løpet av det siste året er antallet med psykiske lidelser økt med nær 5 300 personer, eller 8,2 prosent. Psykiske lidelser er dermed den diagnosegruppen med størst vekst i absolutte tall, og den nest største dersom vi ser på vekst relativt til fjoråret. Størst relativ vekst var det for diagnosegruppen allment og uspesifiserte lidelser, hvor antallet økte med 1 100 personer, eller 9,8 prosent. Diagnosegruppen inkluderer symptomer som kan være vanskeligere å knytte til en bestemt sykdom, eller at symptomer opptrer sammen og berører flere deler av kroppen. En økning for denne gruppen kan være et tegn på at flere lider av mer uklare sykdomstilstander, eller mer sammensatte helseutfordringer. Gruppen inkluderer diagnoser som kronisk utmattelsessyndrom (ME), postviralt tretthetssyndrom og uspesifiserte smerter, men også enkelte infeksjonssykdommer og akutte skader. For muskel og skjelettlidelser er økningen noe lavere, med 1 900 flere mottakere, eller 4,5 prosent flere enn året før.

Figur 6: Mottakere av AAP. Hovedgruppe, diagnose. Andel. Desember 2024

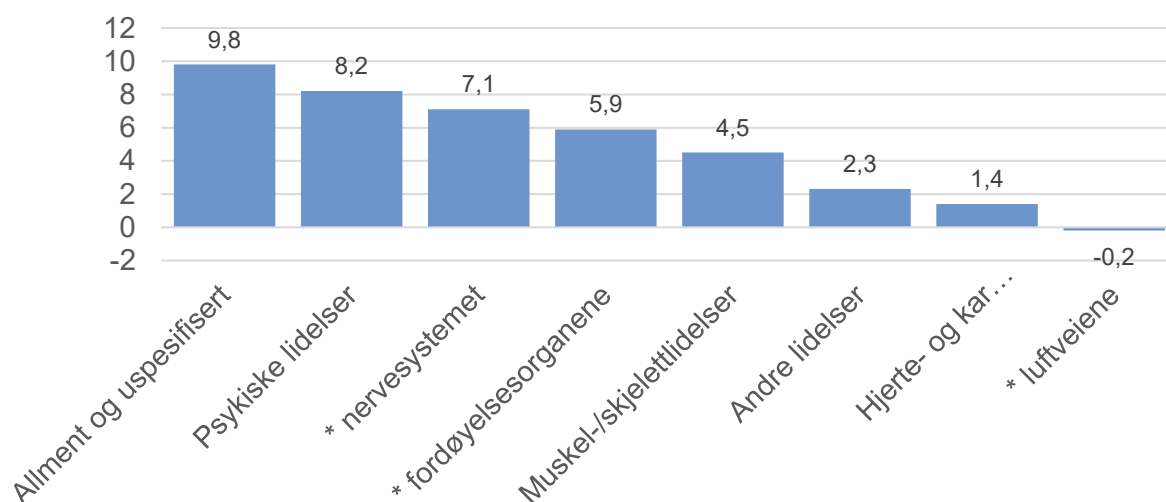

* «Sykdommer i ...»

Kilde: Nav

Hyperkinetisk forstyrrelse (ADHD) er den enkeltdiagnosen med størst vekst i 2024. Ved utgangen av året var 4 900 personer registrert med diagnosen, noe som tilsvarer en økning på 22,3 prosent fra året før. Ryggsymptomer og plager, migrene, og psykiske symptomer og plager følger like etter med en økning på rundt 22 prosent. Regner vi i absolutte tall er økningen større for diagnosen «slapphet og tretthet», med rett over 900 flere mottakere i 2024, tilsvarende 12,6 prosent mer enn året før. Diagnosen inkluderer blant annet kronisk utmattelsessyndrom, postviralt tretthetssyndrom og asteni. For personer med sykefravær er det vist en økt sannsynlighet for å ha diagnosen blant de som tidligere har vært registrert med en covid-19 diagnose (Moberg og Kabashi, 2023).

Figur 7: Endring i antall mottakere av AAP. Hovedgruppe, diagnose. Andel. Desember 2023 til desember 2024

* «Sykdommer i ...»

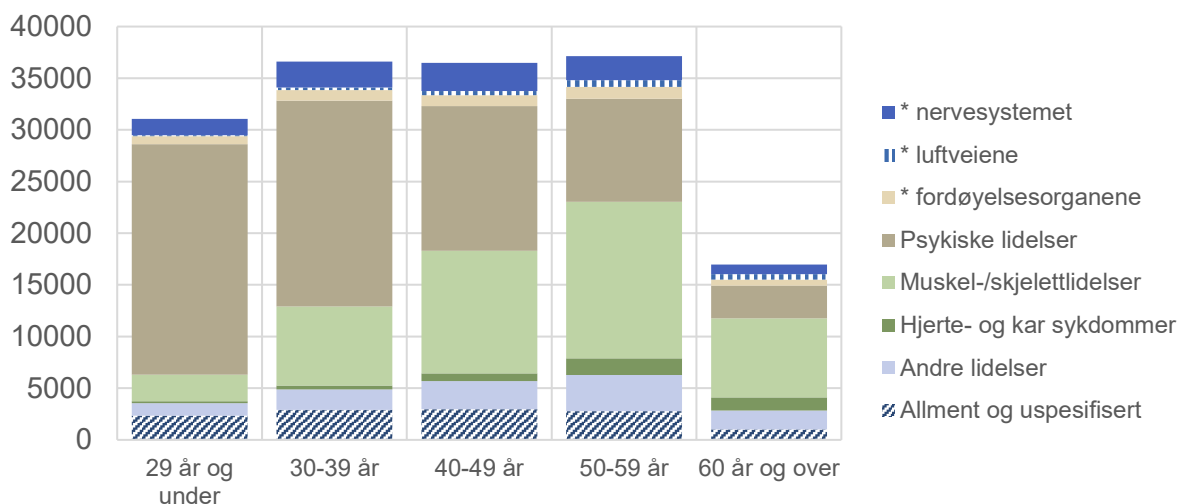
Kilde: Nav

Betydelige forskjeller i diagnoser mellom aldersgruppene

Det er store variasjoner i hovedgrupper av diagnose mellom aldersgruppene. Generelt vil andelen med psykiske lidelser være størst blant de yngste mottakere, mens andelen med muskel- og skjelettlidelser er størst blant de eldste. Blant de yngste i aldersgruppen 18 til 29 år hadde 72 prosent av mottakerne en psykisk lidelse, mens 8 prosent var registrert med muskel- og skjelettlidelser. Blant de i gruppen 60 år og eldre var andelen med psykiske lidelser bare 19 prosent, mens andelen med muskel- og skjelettlidelser lå på 45 %. Av de andre diagnosegruppene ser vi at sykdommer i luftveiene, hjerte og karsykdommer, og "andre lidelser" øker med alderen. De største enkeltdiagnosene for hovedgruppen "andre lidelser" er ondartet svulst i bryst (2 000 mottakere), diabetes type 2 (600 mottakere) og svimmelhetssyndrom (500 mottakere).

For hovedgruppen allment og uspesifisert ser vi andelen er jevnere fordelt mellom aldersgruppene med rundt 6 til 8 prosent av alle mottakere, men det er en tendens til at andelen reduseres for de eldste.

Figur 8: Mottakere av AAP. Hovedgruppe, diagnose. Aldersgruppe. Antall. Desember 2024

* «Sykdommer i ...»

Kilde: Nav

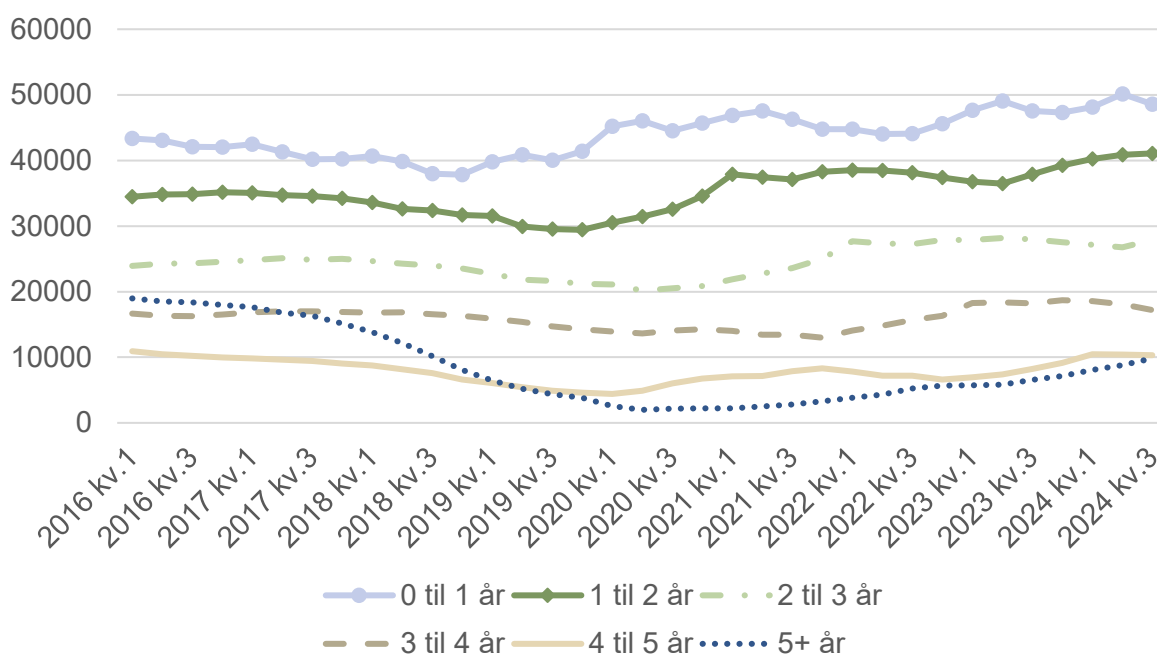
Det er generelt små forskjeller mellom kjønn dersom vi ser på hovedgrupper av diagnoser. Kvinner har en noe økt sannsynlighet for å ha en allment og uspesifisert diagnose med 8,6 prosent av alle mottakere, mot 6 prosent blant menn. Tilsvarende gjelder for "andre lidelser" med 8 mot 5,8 prosent, noe som delvis skyldes enkelt diagnosen ondartet svulst i bryst som er vanligere blant kvinner. Vi ser også at sykdommer i nervesystemet er noe vanligere blant kvinner enn menn (hhv. 7,2 og 5,2 %). For menn er det noe vanligere å motta AAP på grunn av en psykisk lidelse, med 45,3 prosent mot 42,7 prosent blant kvinner. Det er også langt flere som er diagnostisert med hjerte og karsykdom (hhv. 4,1 og 1,6 %).

Antall mottakere med lang varighet på AAP øker

Ved utgangen av 2024 hadde 36 000 av de som mottok AAP, vært sammenhengende på ytelsen i tre år eller lenger. Det betyr at rundt en av fire mottakere hadde mottatt AAP lenger enn den ordinære perioden. Dette er rundt 8,5 prosent flere enn året før. Økningen for de med varighet på tre år eller mer tilsvarer omtrent den økningen vi har sett for de med varighet på under ett år. Samtidig er det nyanser innenfor gruppen med lengre varighet som er viktige for å forstå utviklingen. Dersom vi ser utelukkende på den gruppen som har mottatt AAP mellom 3 og 4 år er det en reduksjon på noe over 1 800 personer, eller en nedgang på 10 prosent. For de med mellom 4 og 5 års varighet øker antallet med rett over 1 400 personer, tilsvarende 17 prosent. Den største andelen

av økningen skjer for de med en varighet på mer enn 5 år. For denne gruppen steg antallet med 3 500 personer, eller like over 52 prosent. En nedgang for de med varighet mellom 3 og 4 år kan tyde på at en stor andel av de som når tidspunktet hvor de kan vurderes for en ny periode på 3 år avklares. Samtidig antyder det også at økningen i langtidsmottakere ikke bare skyldes regelverksendringene i 2022, men at de også kan tilskrives en høy tilstrømning til ytelsen fra 2019 og fremover. Denne gruppen kan være mer utfordrende å avklare, blant annet fordi lengre stønadsløp kan gjøre det mer utfordrende å returnere til arbeid (Kann og Grønlien 2024).

Figur 9: Mottakere av AAP fordelt per varighetsgruppe ved utgangen av kvartalet. Antall. 1. kvartal 2016 til 4. kvartal 2024

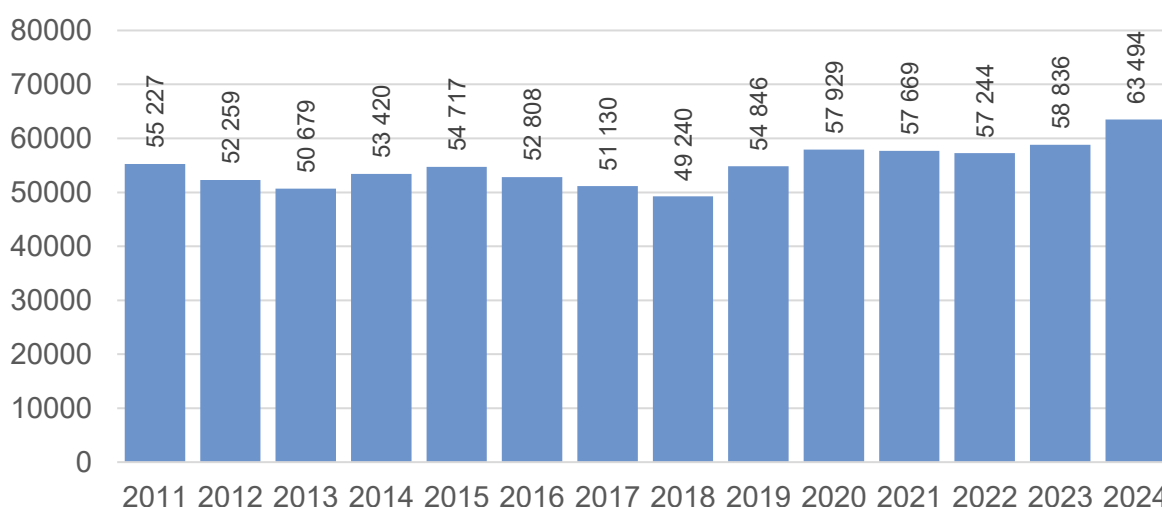
Kilde: Nav

Høyeste tilgang siden innføringen av AAP ordningen

Tilgang til AAP er definert som at en person har mottatt AAP i en måned, uten at hen samtidig mottok AAP i noen av de to foregående månedene. Det totale antall tilganger til AAP ytelsen i 2024 var på 63 500, noe som er 4 600 flere enn året før. Det er det høyeste antall tilganger i løpet av ett år siden ytelsen ble innført i mars 2010. Det er spesielt i aldersgruppen 30 til 39 år og blant de i aldersgruppen 60 år og eldre, hvor vi ser at antall tilganger øker. For disse aldersgruppene økte antall tilganger med 10 og 12 prosent. Lavest økning var det blant de under 30 år, hvor tilgangen økte med 6 prosent, like over 50 til 59 åringene med 6,3 prosent flere som startet å motta AAP ila. året, sammenliknet med året før. Den kraftige veksten i tilgangen bygger videre på en tendens som startet i 2019, hvor tilgangen økte blant annet som en konsekvens av at mange kom tilbake etter endt karenstid (Danielsen m.fl. 2023). Fra 2020 er det

sannsynlig at koronapandemien har medført økt tilgang til ytelsen. Det at vi fortsatt ser en høy tilgang i 2024 kan ha en sammenheng med at sykefraværet er høyt, og har fortsatt å holde seg høyt etter pandemien. Høyt sykefravær og tilgang til AAP gjenspeiler sannsynligvis et fortsatt høyt sykdomstrykk i befolkningen. For AAP vil tilgangen til ordningen gjenspeile samtidig utbredelse av sykdom for den gruppen som ikke mottar sykepenger i forkant. I tillegg vil tilgangen også kunne gjenspeile sykdomstrykket ett år tilbake i tid, etter hvert som personer går ut sykepengeperioden og over på AAP, etter ett år med sykdom.

Figur 10: Årlig tilgang til AAP. Antall. 2011 til 2024.

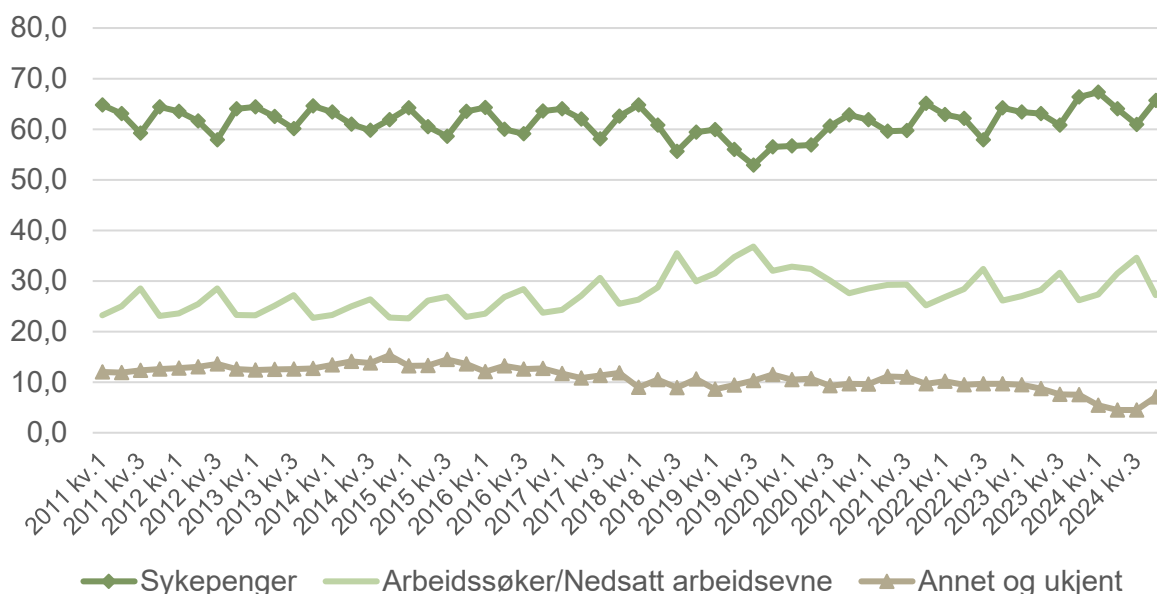

Kilde: Nav

Flere mottok sykepenger før de startet på AAP

Av de som startet på AAP i løpet av 2024, var det 64,6 prosent som hadde mottatt sykepenger i forkant av tilgangen til AAP. Det er en økning på 1,1 prosentpoeng fra året før. Andelen som var registrert med nedsatt arbeidsevne eller som arbeidssøker var 30,9 prosent. De resterende mottok hverken sykepenger eller var registrert med oppfølging hos NAV. Denne gruppen utgjorde rundt 4,5 prosent av alle tilganger.

Figur 11: Status før tilgang til AAP. Andel. Første kvartal 2014 til fjerde kvartal 2024

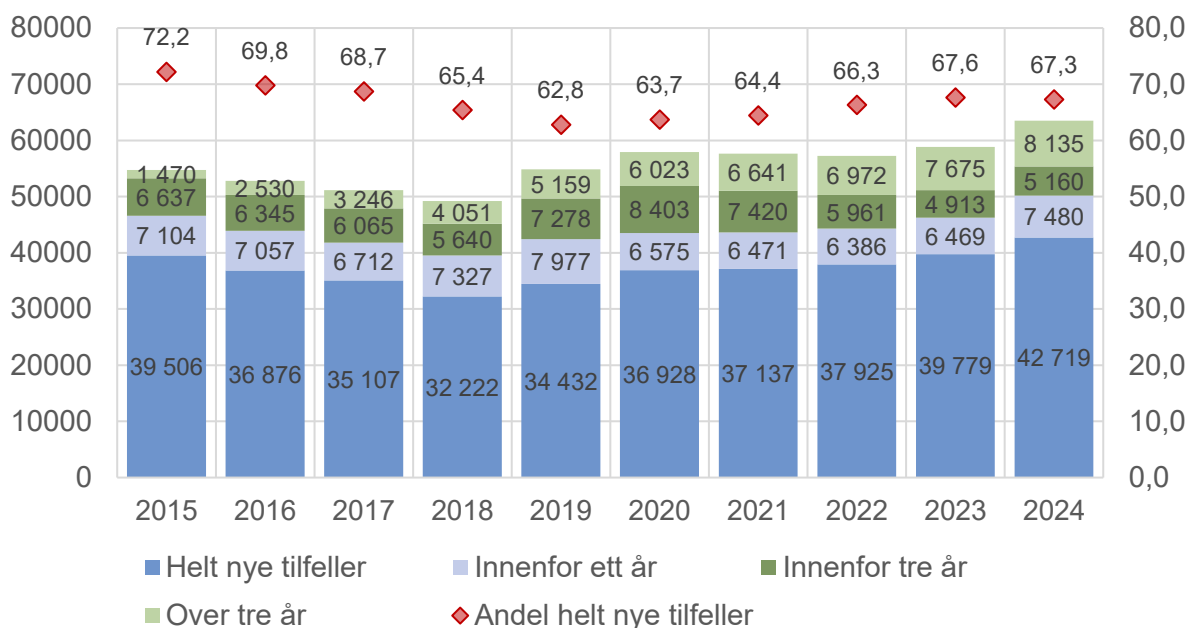

Kilde: Nav

Mange starter på AAP uten å tidligere ha mottatt ytelsen

For å få en bedre oversikt over nye personer som startet på AAP kan vi se på tilgangen for helt nye mottakere, samt fordele de som kommer tilbake på AAP på hvor lang tid som er passert etter at de sist mottok AAP. I 2024 var det 42 700 personer som startet å motta AAP, og som samtidig aldri tidligere hadde vært registrert med AAP ytelse. Disse utgjorde 67,3 prosent av alle med tilgang, og antallet er 2 900 over året før. Det er en høyere andel som mottar sykepenges i denne gruppen, med 71,9 prosent registrert med sykepenges i forkant av tilgangen til AAP i fjerde kvartal (se vedlegg a). Dette er 1,4 prosentpoeng lavere enn året før. Samtidig var 27,1 prosent registrert med oppfølging hos Nav.

Figur 12: Årlig tilgang til AAP, opphold fra forrige utbetaling og helt nye mottakere. Antall og andel. 2011 til 2024.

Kilde: Nav

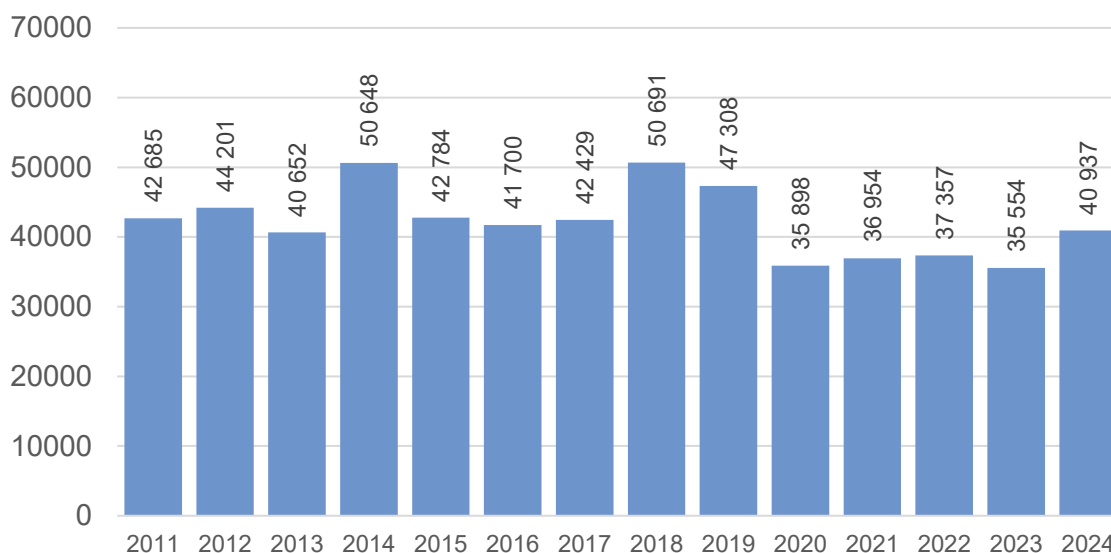
De resterende startet på AAP etter et opphold fra ytelsen og utgjorde 20 800 personer i 2024, en økning på 1 700 fra året før. Av disse var det 7 500 som startet på AAP etter et opphold på under ett år. 16 prosent mer enn i 2023. Det innebærer at en betydelig del av økningen i tilgang i 2024 kan tilskrives en økning i personer som aldri tidligere har mottatt AAP, hvorav nær 3 av 4 starter på AAP etter en periode med sykepenges. I tillegg er det svært mange som starter å motta AAP etter korte opphold i utbetaling. Slike avbrudd kan skyldes et avbrudd mellom AAP løp, eller at forlengelse av vedtaksperiode skjer noe sent, noe som forsinker utbetalingen. Andre kan ha vært i arbeid, og jobbet så mye at de ikke har hatt rett på AAP i perioden.

Antallet som går ut av AAP ordningen øker

En avgang er definert som at en person mottar AAP utbetaling i en måned, men ikke de to påfølgende månedene. Det er vil derfor alltid være en forsinkelse på ett kvartal for avgangsstatistikken, sammenliknet med statistikk for antall mottakere, og tilgang. Til og med tredje kvartal var det til sammen 40 900 avganger i 2024 (for total avgang per år til og med september 2024, se vedlegg b). Det er nær 5 400 flere enn i tilsvarende periode i 2023. Økningen er størst blant de i aldersgruppene over 50 år, samt de under 30 år. For disse aldersgruppene øker antallet som slutter å motta AAP med rundt 20 prosent for de over 50 år, og 16 prosent for de under 30. For de resterende aldersgruppene var det rundt 10 prosent flere som sluttet å motta AAP. Antallet er det høyeste for årets tre første kvartal siden 2018 og 2019, hvor svært

mange avsluttet AAP løpet som en konsekvens av regelverksendringene innført i 2018 (se blant annet Kann m.fl. 2019).

Figur 13: Antall avganger i løpet av januar til og med september. Antall. 2011 til 2024

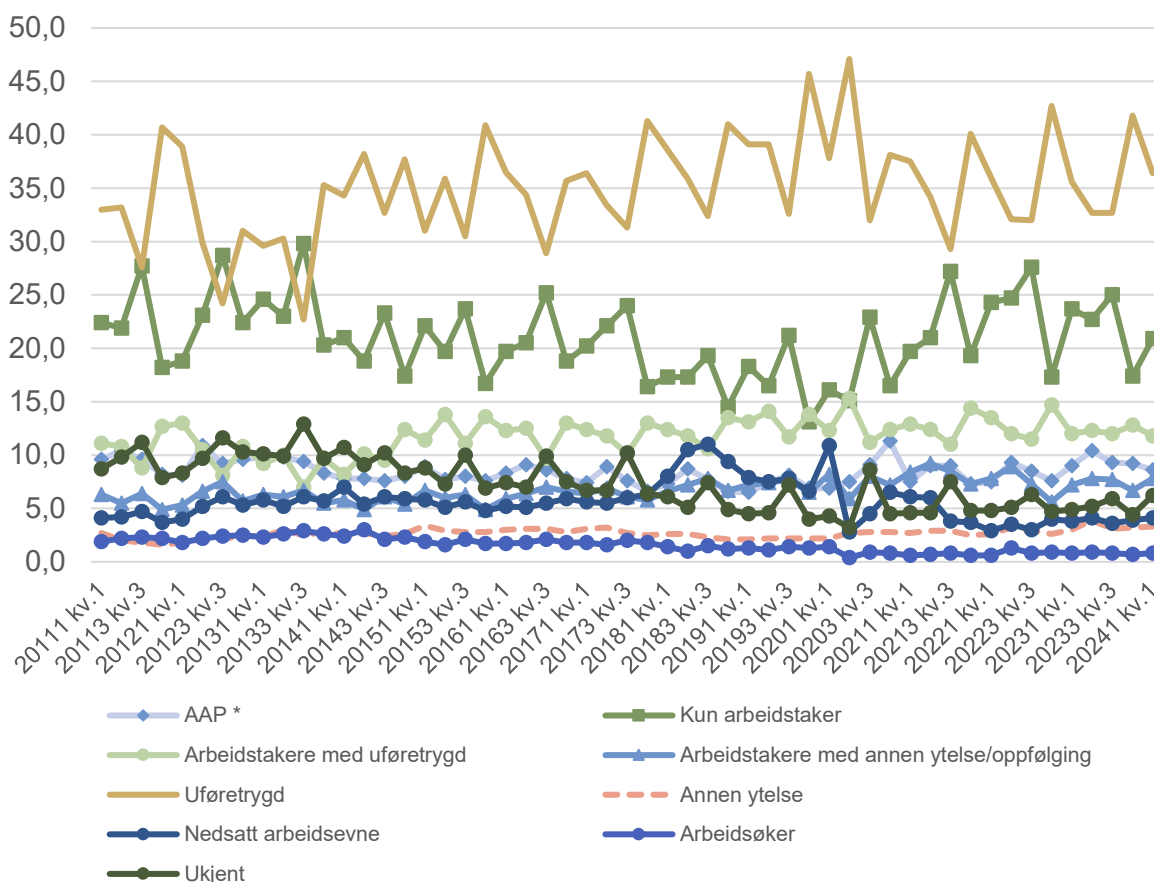

Kilde: Nav

Status etter avgang viser noe lavere andel med overgang til arbeid

For AAP beregner vi status seks måneder etter avgang. Det tilsier at den siste perioden hvor vi har publisert statistikk som viser overgang fra AAP er for dem som sluttet på ytelsen i 1. første kvartal 2024. Det var 12 700 personer som sluttet å motta AAP i løpet av første kvartal, en økning på rundt 1 300 personer fra tilsvarende periode året før. Av denne gruppen mottok rundt 9 prosent AAP også seks måneder senere. Dette er omtrent samme nivå som året før. Det at en relativt stor andel returnerer på AAP kan ha en sammenheng med at det etter regelverksendringene i 2022 er enklere å få innvilget en ny periode. Det er størst sannsynlighet for å motta uføretrygd etter avgang. Den totale andelen mottakere med avgang i 2024 som mottok uføretrygd seks måneder etter var noe over 48 prosent. Av disse vil noen samtidig være registrert med et arbeidsforhold samtidig som de mottar uføretrygd (12 prosent av alle med avgang). Dette er ca. 0,7 prosentpoeng høyere enn i 2023. Rundt 21 prosent var i arbeid, uten noen form for tilknytning til Nav. Dette er 3 prosentpoeng under nivået i 2023. Arbeid er her definert som at en person er registrert med et arbeidsforhold i arbeidstakerregisteret med avtalt arbeidstid på minst 4 timer per uke.

Figur 14: Status kontrollert seks måneder etter avgang fra AAP. Andel. 1. kvartal 2011 til 1. kvartal 2024

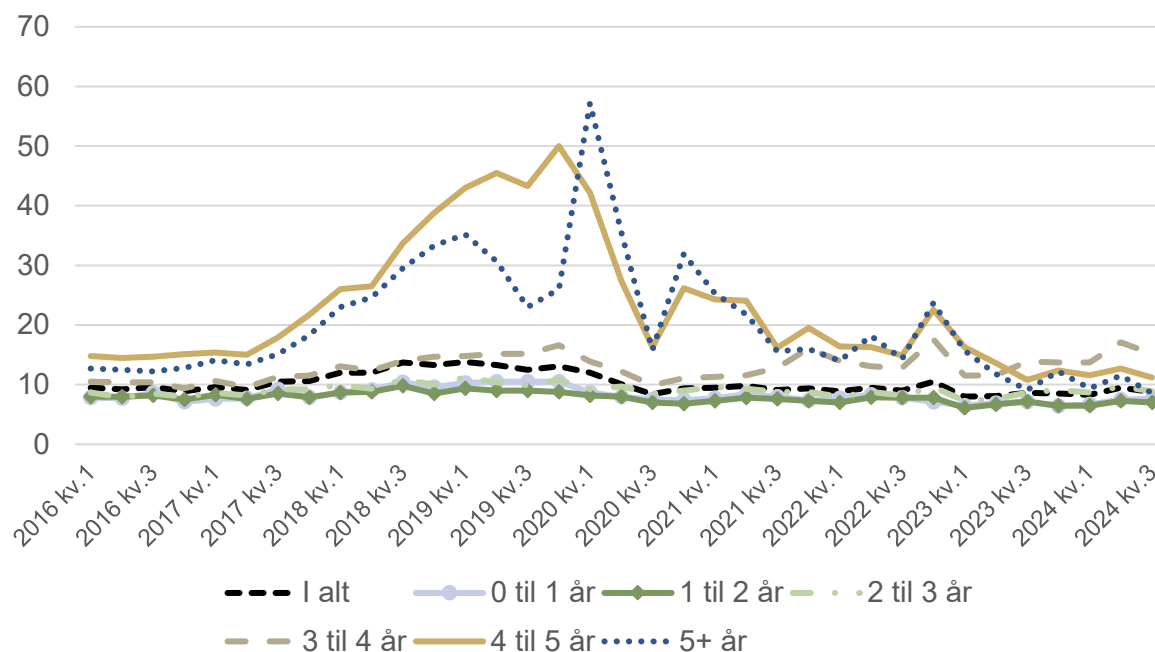

Kilde: NAV

Når avsluttes ytelsen?

Varigheten i statistikken er beregnet ved å se på antall måneder hvor AAP er utbetalt, og vil derfor ikke alltid gjenspeile hvor en person er i AAP løpet. Hvis vi måler avgangen fra AAP ordningen som andel av alle som mottok AAP med samme varighet i perioden, og fordeler på hovedgrupper, ser vi at avgangen er størst for dem som har mottatt AAP i 3 til 4 år hvor noe over 15 prosent avsluttet stønadsløpet. Andelen er noe mindre for de som har mottatt AAP imellom 4 og 5 år hvor rett over 11 prosent sluttet å motta AAP i tredje kvartal. Basert på avgangen i tredje kvartal 2024 ligger avgangen for de øvrige varighetsgruppene på mellom 7 og 9 prosent.

Figur 15: Andel som avslutter ytelsen fordelt per varighetsgruppe, målt som andel som var i samme varighetsgruppe i periode. Andel. 1. kvartal 2016 til 3. kvartal 2024

Kilde: Nav

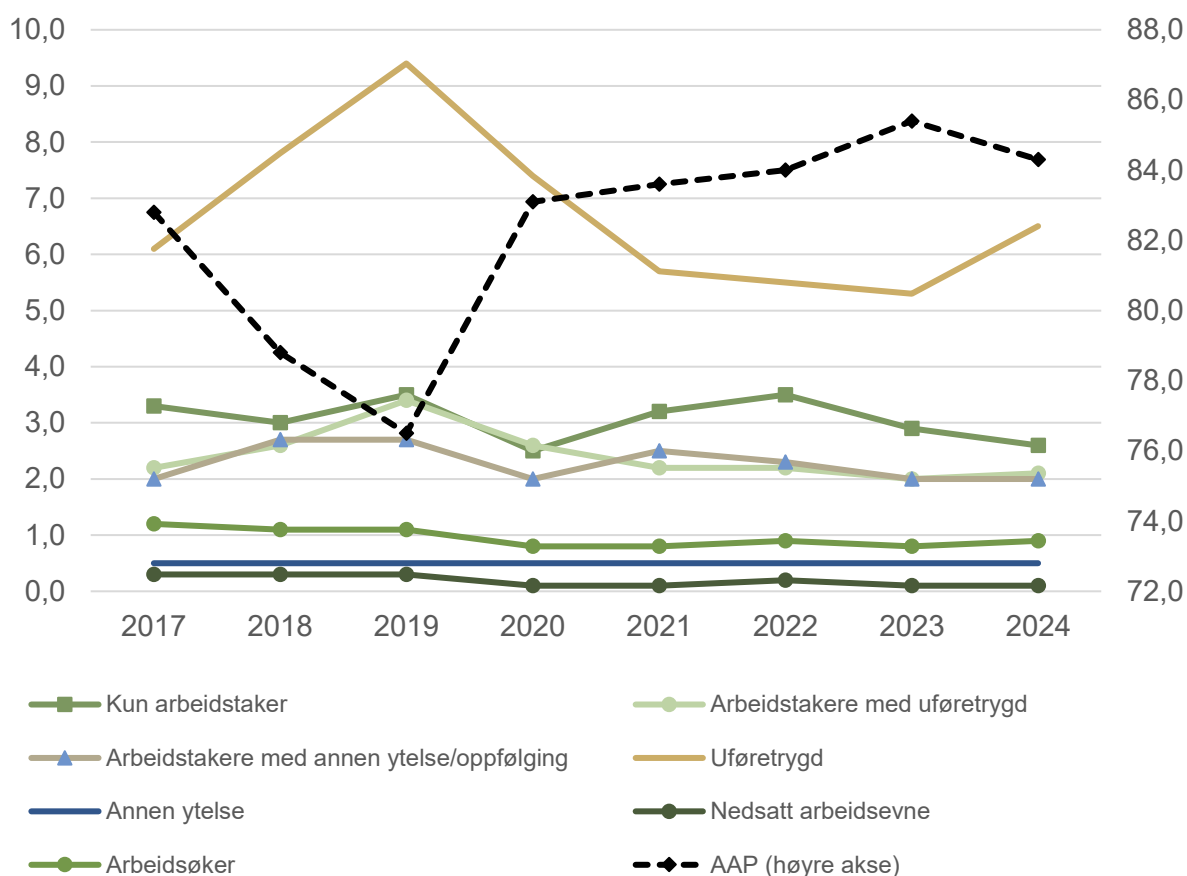
Vi ser av figur 14 at avgangen er drastisk redusert for de med lengst varighet, sammenliknet med perioden 2018 til 2020. Samtidig ligger andelen nå omtrent på nivå med avgangen før 2018, og høyere for de med en varighet på mellom 3 og 4 år. Den høye avgangen for de med varighet på 4 år eller mer fra 2018 og fremover henger sammen med regelverksendringene innført samme år. Vi ser en svak tendens til at den øker også mot slutten av 2017, noe som kan ha en sammenheng med en tilpasning til regelverksendringene rett i forkant (Kann og Dokken 2019). Denne gruppen utgjorde færre mottakere etter hvert som flere ble avklart, og vi kan forvente at de som ble værende på ytelsen har hatt behov for lengre avklaring. Gjennom pandemien ser vi at avgangen holdt seg relativt høy for de med lang varighet, til tross for koronaforlengelsene. Det kan ha en sammenheng med at svært mange i denne gruppen vil ha overgang til uføretrygd, og at disse i mindre grad hadde behov for forlengelser og dermed kunne avklares. Vi ser ingen klare tendenser til at andelen som slutter for de med 3 til 4 års varighet er redusert etter regelverksendringene i 2022, og andelen er høyere enn før 2018.

Sannsynligheten for å slutte på AAP er økt

Statistikken som viser status etter avgang, tar for seg en selektert gruppe personer som slutter å motta AAP. Kjennetegn ved denne gruppen kan skille seg fra de som blir værende på ytelsen, og fordelingen i utfall (arbeid, uføretrygd etc.) for den gruppen

som går ut av ytelsen må ikke forveksles med sannsynlighet. Størrelsen på gruppen er samtidig nært forbundet med det antall personer som til enhver tid mottar AAP, sammensetningen av disse og påvirkes også av det gjeldende regelverket. For å kunne gjengi en mer reell sannsynlighet for de ulike utfallene viser vi her status seks måneder etter mottak av AAP for alle mottakere. Det tilsier at vi ikke gjør noe skille på om en person er sluttet eller ikke.

Figur 16: Mottakere av AAP, og status 6 måneder senere. Andel. Mars måned, 2016 til 2024

Kilde: Nav

Basert på de som mottok AAP i mars 2024, var det 84,3 prosent som også seks måneder senere var registrert med AAP, en nedgang på rundt 1 prosentpoeng fra året før. Det innebærer at sannsynligheten for å avslutte AAP i løpet av de neste seks månedene var rundt 15,7 prosent. Hvis vi bryter det ned på tilsvarende statusgrupper som vist for avgangsstatistikken var det 2,6 prosent sannsynlig at en person hadde overgang til arbeid uten samtidig tilknytning til Nav. Ytterligere 4,1 prosent var i arbeid, men fikk annen ytelse, inkludert uføretrygd, eller var i oppfølging. For beholdningen i mars var det 6,5 prosent sannsynlighet for å motta uføretrygd uten arbeidsgiver. Den samlede sannsynligheten for å motta uføretrygd var på 8,6 prosent. Sammenlikner vi med tilsvarende periode i 2023 er sannsynligheten for å motta AAP redusert med rundt

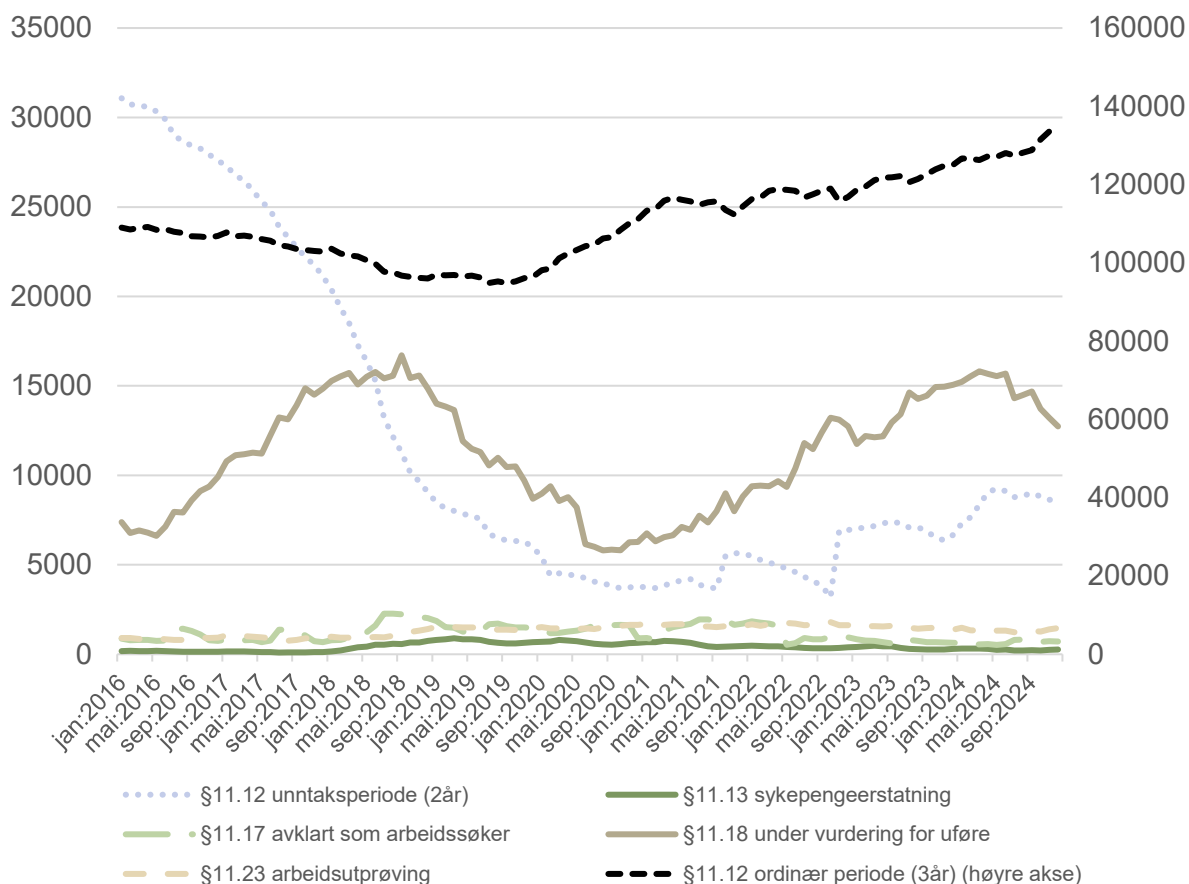
1,1 prosentpoeng, mens sannsynligheten for å være i arbeid uten tilknytning til Nav er redusert med 0,3 prosentpoeng. For uføretrygd er den samlede sannsynligheten økt med 1,3 prosentpoeng. Oppsummert kan vi si at det i 2024 er noe lavere sannsynlighet for at en person fortsetter på AAP seks måneder senere, mens sannsynligheten for å være i arbeid er også svakt redusert, mens den øker noe for uføretrygd. Over tid er det fortsatt slik at sannsynligheten for å fortsette på AAP ytelsen seks måneder senere er økt. Sammenlikner vi med perioden før pandemien ser vi at det i mars 2019 var 76,5 prosent som fortsatt mottok AAP seks måneder senere. Dette er 7,8 prosentpoeng lavere. De viktigste årsakene til dette er sannsynligvis i første omgang koronaforlengelsene og deretter regelverksendringene fra 2022. Det at vi i 2024 har flere mottakere med lengre varighet, som ofte kan være utfordrende å avklare, kan også bidra.

Ulike former for AAP, og ulik utvikling

Personer som mottar AAP vil i hovedsak motta AAP etter fltr. §11-12. Dette gjelder den ordinære perioden på 3 år, og de som mottar AAP etter unntaksbestemmelsene (inntil 2 år). Det vil samtidig være en del som mottar AAP under vurdering for uføretrygd (§11-18), etter at de er ferdig avklart som arbeidssøker (§11-17) eller som sykepengeerstatning (§11-13). En AAP mottaker som bruker opp sin rett til AAP vil ofte kunne ha 3 + 2 år med AAP etter §11-12, og deretter en periode på inntil 8 måneder etter §11-18, mens krav om uføretrygd vurderes. For AAP mottakere som er i arbeid, og har mulighet til å øke arbeidsevnen er det mulig å innvilges AAP under arbeidsutprøving. Det innebærer at de har anledning til å arbeid inntil 80 prosent av en fulltidsstilling, mot ordinært 60 prosent. Avsnittet under tar for seg fordelingen mellom disse gruppene over tid. De ulike typene AAP omtales her som «aktivitetsfaser».

Av 158 500 som mottok AAP i desember 2024, var 134 800 i ordinær periode etter fltr. §11-12. Det tilsier at de mottok AAP i løpet av ordinær periode på 3 år. Samtidig var 12 700 under vurdering for uføretrygd, mens ytterligere 700 mottok AAP som ferdig avklart som arbeidssøker. Gruppen som mottar AAP som sykepengeerstatning utgjør under 300 mottakere og antallet er stabilt lavt over tid, foruten en økning i etterkant av regelverksendringene i 2018. Personer som mottar AAP i unntaksperioden, det vil si at de har gått til maks av ordinær 3 års periode, og innfrir vilkårene for å få AAP i ytterligere 2 år, utgjorde gruppen 8 600 personer i desember 2024. Antallet som var under arbeidsutprøving var i samme periode like under 1 500 personer.

Figur 17: Fordeling mellom ulike former for AAP («aktivitetsfaser»), og AAP etter unntaksbestemmelsene i §11-12. Antall. Januar 2016 til desember 2024

Kilde: Nav

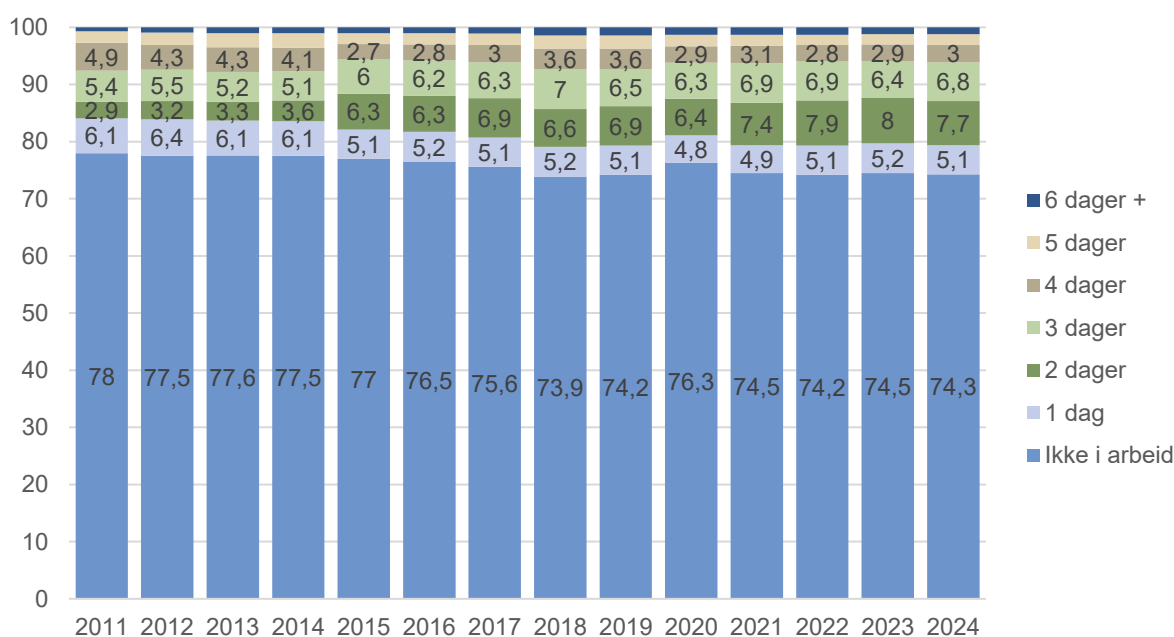
Det har vært en kraftig økning i antall mottakere i løpet av 2024, men denne fordeler seg noe ulikt på de forskjellige aktivitetsfasene. For ordinære mottakere i 3 års perioden økte antallet med 9 700 personer, eller 7,8 prosent. Samtidig var en klar reduksjon i antall under vurdering for uføretrygd på 2 300 personer, eller 15,4 prosent. Antall personer som var mottok AAP under arbeidsutprøving, var ferdig avklart som arbeidssøker eller mottar AAP som sykepengeerstatning holder seg stabil. For personer på unntak etter §11-12 er antallet økt med 1 900 personer (29 %). Dette kan bety at en større andel av del som går til maks av ordinær AAP periode nå vurderes for unntaksbestemmelsene, fremfor at de innvilges en ny periode.

Stabil avkortning på grunn av arbeid

Personer som mottar AAP har mulighet til å arbeid inntil 60 prosent samtidig som de mottar ytelse. Arbeid rapporteres i meldekortet, som sendes hver 14. dag. Her føres antall arbeidede timer i meldeperioden, hvorfra det beregnes en gradering av utbetalingen. Dersom mottaker anses å være nær ved å komme i fullt arbeid er det mulig å arbeid inntil 80 prosent i en tolv måneders periode og fortsatt motta AAP ytelse (fltr. §11-23). Se kapittel om aktivtetsfaser for en oversikt over antall personer som mottar AAP med mulighet for å jobbe 80 prosent.

Andelen AAP mottakere som er i arbeid har holdt seg stabil over lengre tid, og ligger ved utgangen av 2024 på 25,7 prosent. For den gruppen som er i arbeid ligger gjennomsnittlig timeantall som føres i meldekortet på rundt 27 timer per meldekort. Dersom vi går ut fra en ordinær arbeidsuke på 37,5 timer, tilsier det at AAP mottakere som er i arbeid i snitt jobber rundt 36 prosent av en fulltidsstilling. NAV har tidligere vist at arbeidsdeltakelsen er økende med alder, og at kvinner jobber noe mer enn menn (Myhre og Grønlien, 2023). Her ble det også vist at personer med lengre varighet på AAP ytelsen, og personer med psykiske lidelser, arbeider mindre enn personer med kort varighet, eller andre hovedgrupper av diagnoser.

Figur 18: Gjennomsnittlig arbeid i dager per innsendte meldekort. Prosent. Desember 2011 til desember 2024

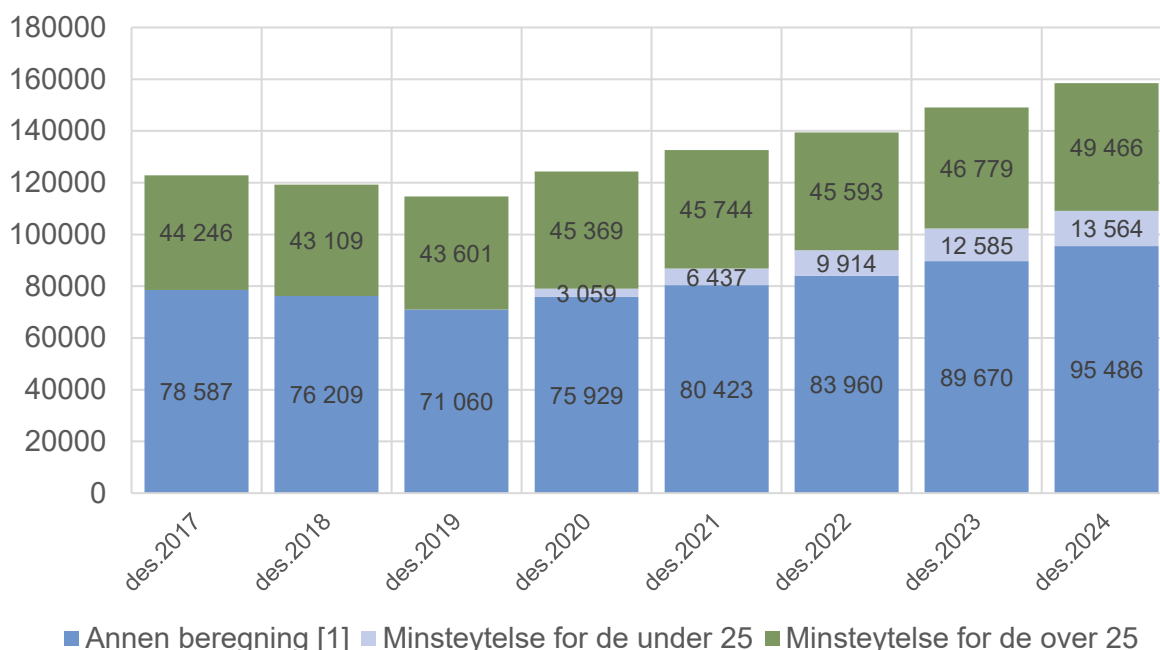
Kilde: Nav

Rundt 4 av 10 mottar minsteytelse

AAP beregnes på bakgrunn av tidligere inntekt med en kompensasjonsgrad på 66 prosent. For med lav eller ingen vil minsteytelsen på AAP tilsvare 2,041 ganger grunnbeløpet i folketrygden. For personer under 25 år er minstegrunnlaget 2/3 av 2,041 G. For enkelte grupper finnes egne beregningsregler (se nav.no for mer informasjon om beregning av AAP). Ved utgangen av desember 2024 var det 158 500 personer som mottok AAP. Av disse mottok 49 500 AAP med minstesats for dem i gruppen 25 år og eldre, mens ytterligere 13 600 mottok AAP med minstesats for de under 25 år. Det innebærer at rundt 40 prosent mottok minstesats for AAP i desember. Andelen har holdt seg stabil over tid.

Dersom vi ser på de som starter å motta AAP er andelen med minsteytelse noe lavere enn andelen av beholdningen med en gjennomsnittlig andel på 33 prosent i 2024. Andelen er redusert over tid, noe som samsvarer med en generell økning blant de som har mottatt sykepenger i forkant av AAP. Personer som mottar sykepenger vil som hovedregel ha et arbeidsforhold og et høyere inntektsgrunnlag før de starter på AAP ytelsen. Den gruppen som er under 25 år og mottar minsteytelse utgjorde 9,9 prosent av alle som startet å motta AAP i 2024. Dette er en svak reduksjon fra fjoråret på 0,3 prosentpoeng.

Figur 19: Grunnlag for utbetaling av AAP. Antall. Desember 2017 til desember 2024

[1] beregning etter inntektsgrunnlag, eller regelverket for yrkesskade eller ung ufør

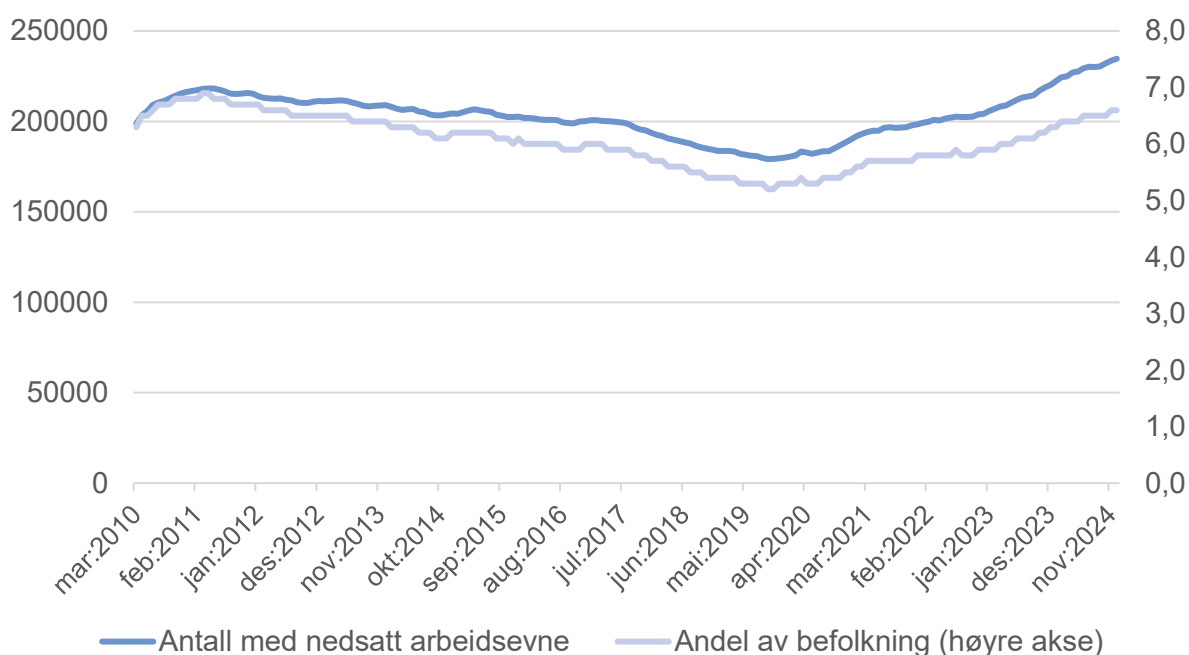
Kilde: Nav

Nedsatt arbeidsevne

I desember var 234 700 personer registrert med nedsatt arbeidsevne. Dette er det høyeste antallet siden innføringen av AAP ordningen i 2010. I løpet av 2024 er antallet økt med 14 600 personer, noe som er 1 300 under økningen vi så i 2023. Utviklingen må ses i sammenheng med økningen i antall AAP mottakere, men den relative økningen i løpet av året er noe større for personer med nedsatt arbeidsevne. Det medfører at det mot slutten av året var flere som var registrert med nedsatt arbeidsevne og som ikke mottok AAP, enn året før.

I løpet av året er antallet kvinner registrert med nedsatt arbeidsevne økt med 7 900 personer, mens antall menn økte med 6 700. Dette tilsvarer henholdsvis 6,4 og 6,9 prosent. Den relative veksten er størst for dem i aldersgruppen under 20 år, hvor antallet økte med 17,4 prosent, eller rett over 600 personer. Samtidig var veksten lavest for de i aldersgruppen 20 til 24 år med 4,6 prosent flere mottakere, eller like over 900 personer.

Figur 20: Antall personer registrert med nedsatt arbeidsevne, og andel av befolkningen i aldersgruppen 18 til 66 år. Antall og andel. Mars 2010 til desember 2024

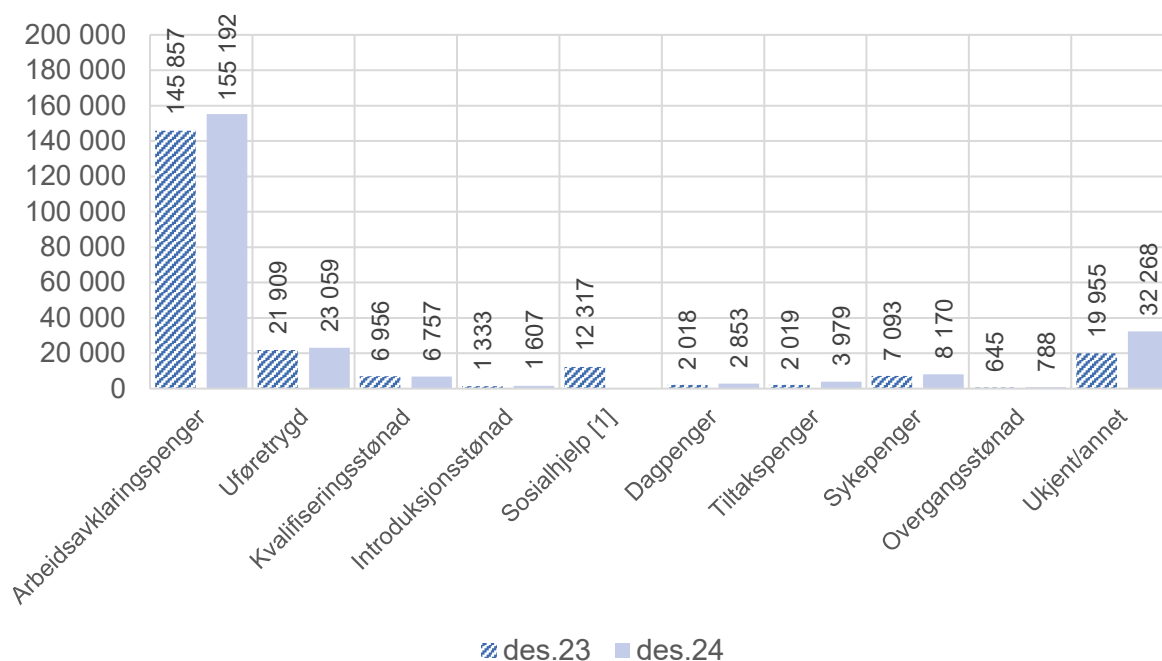
Kilde: Nav

Nedsatt arbeidsevne og ytelse

Ved utgangen av 2024 var 155 200 personer registrert med nedsatt arbeidsevne samtidig som de mottok AAP. Dette utgjorde 64,1 prosent av alle mottakere, en nedgang på 0,2 prosentpoeng fra året før. De AAP mottakerne som ikke er registrert med nedsatt arbeidsevne vil enten være registrert som arbeidssøker, eller de kan være

uten registrering, for eksempel fordi de er på vei ut av ordningen. Den største gruppen med nedsatt arbeidsevne, som ikke mottar AAP, er de uten kjent registrert ytelse. Denne gruppen utgjorde i desember 13,8 prosent av alle med nedsatt arbeidsevne. Blant de resterende med nedsatt arbeidsevne var 9,8 prosent registrert med uføretrygd, mens 2,9 prosent mottok kvalifiseringsstønad. De resterende fordelte seg på sykepenger (3,5 %), tiltakspenger (1,4 %), dagpenger (1,2 %), introduksjonsstønad (0,7 %) eller overgangsstønad (0,3 %). Sammenliknet med året før er det bare mindre endringer blant de som ikke mottar AAP.

Figur 21: Personer med nedsatt arbeidsevne og registrert ytelse i samme måned. Antall. Desember 2023 og desember 2024

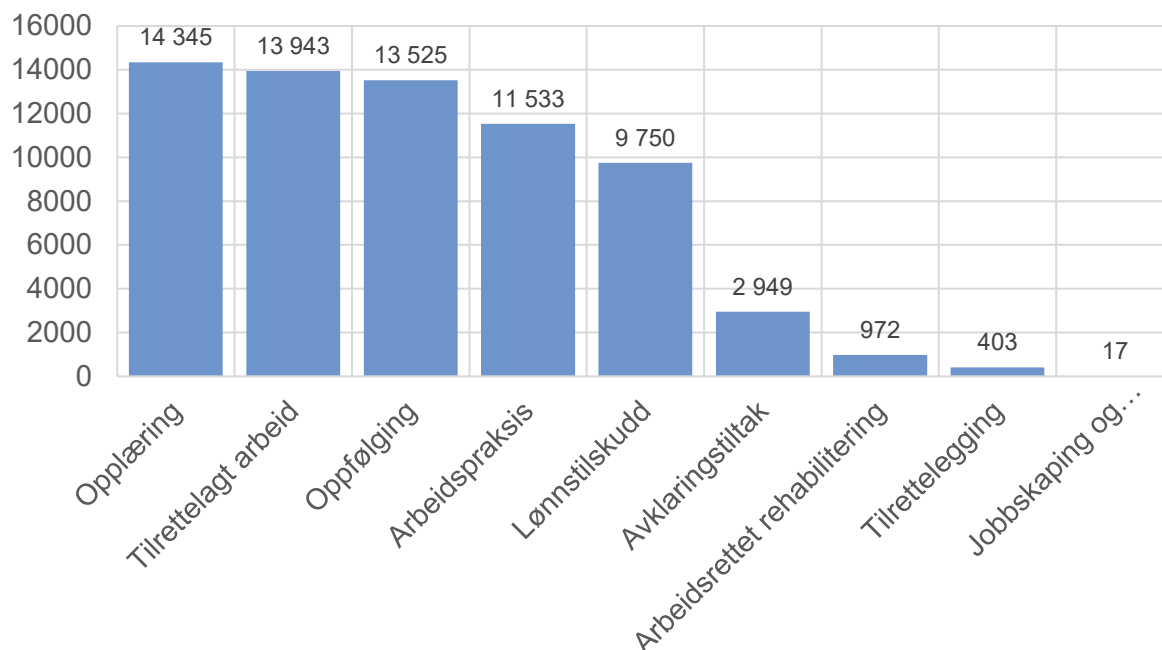

Kilde: Nav

Nedsatt arbeidsevne og arbeidsmarkedstiltak

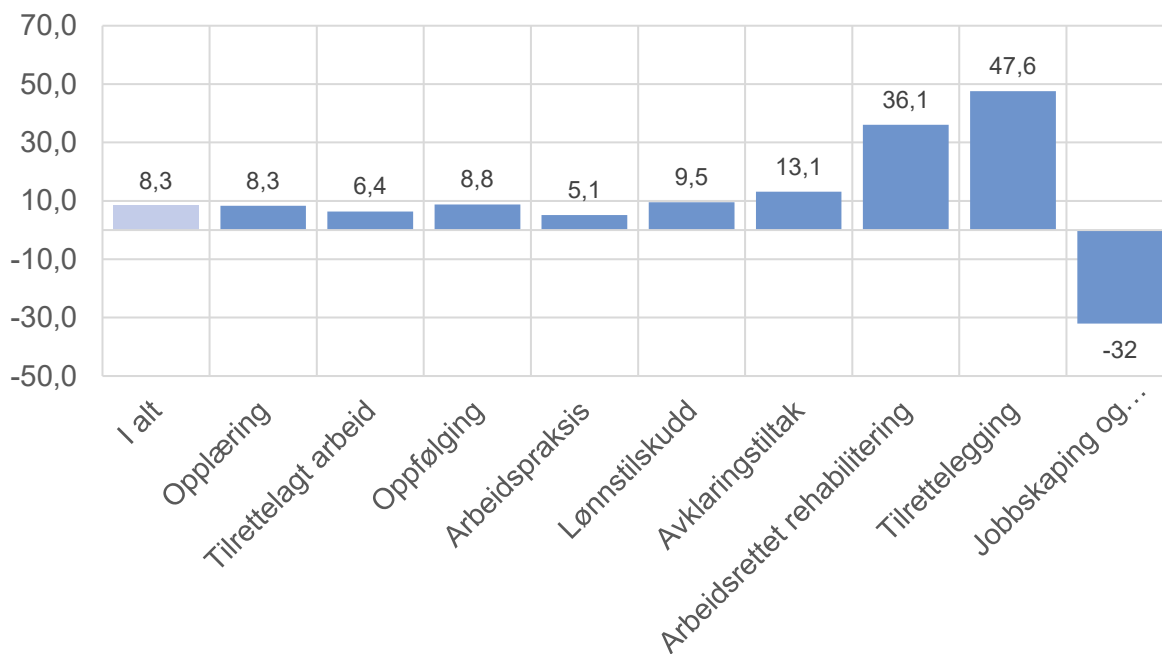
Rett under 67 400 personer med nedsatt arbeidsevne var registrert med et arbeidsmarkedstiltak i desember 2024, en økning på 5 200 fra året før. De vanligste tiltakene var opplæring, oppfølging og tilrettelagt arbeid. Hver av disse hadde rundt 20 til 21 prosent av de med arbeidsmarkedstiltak registrert. Deretter følger arbeidspraksis med 17 prosent. De resterende fordeler seg på Lønnstilskudd (14 %), avklaringstiltak (4 %), arbeidsrettet rehabilitering (1 %), og jobbskaping og egenetablering og tilrettelegging (under 1 %). Det er kun små endringer i fordelingen fra fjoråret, men dersom vi ser på differansen i antall personer med arbeidsmarkedstiltak er det tiltaket opplæring og oppfølging som øker mest, med 1 100 flere registrerte. Deretter følger lønnstilskudd og tilrettelagt arbeid, hver med rundt 800 flere deltakere.

Figur 22: Personer med nedsatt arbeidsevne og registrert arbeidsmarkedstiltak i samme måned. Antall. Desember 2024

Kilde: Nav

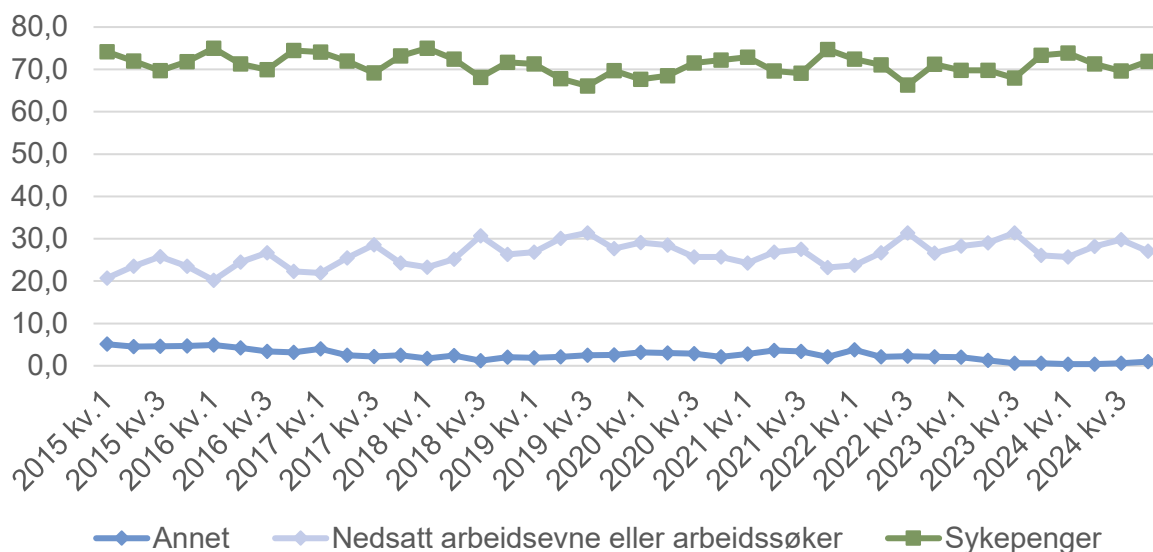
Figur 23: Endring i antall personer registrert med nedsatt arbeidsevne i arbeidsmarkedstiltak. Arbeidsmarkedstiltak. Prosent. Desember 2023 til desember 2024

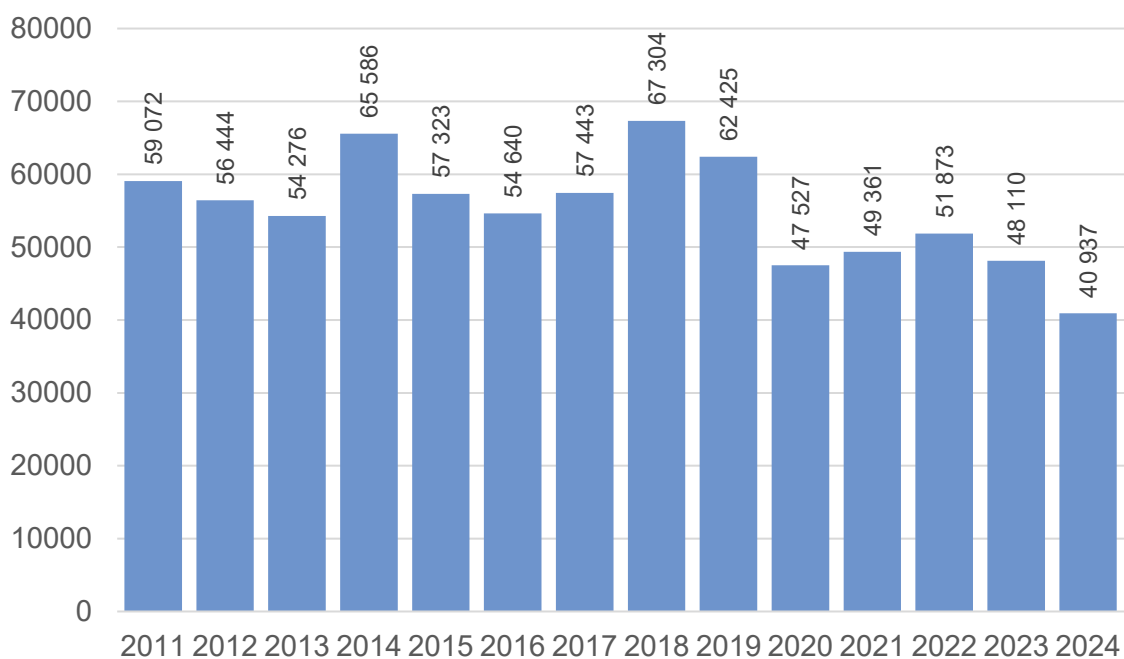
Kilde: Nav

Vedlegg

Vedlegg a – status før tilgang, helt nye mottakere

Vedlegg b – avgang, årlig

Vedlegg c – diagnosefordeling

Diagnose settes av lege og sendes til Nav på skjema «Legeerklæring ved arbeidsuførhet» ved søknad om arbeidsavklaringspenger. Nav legger dette inn i Navs saksbehandlingssystem Arena. Diagnosene er kodet etter standarden ICPC, versjon 2 («The International Classification of Primary Care»). ICPC er den internasjonale klassifikasjonen for helseproblemer, diagnoser og andre årsaker til kontakt med primærhelsetjenesten. Denne standarden brukes også for sykmeldinger i Norge. I enkelte tilfeller mottar vi en diagnose fra ICD-10 kodeverket (den internasjonale statistiske klassifikasjonen av sykdommer og relaterte helseproblem). I statistikken konverteres disse til en ICPC-2 kode iht. konverteringstabell fra Helsedirektoratet (<https://www.helsedirektoratet.no/digitalisering-og-e-helse/helsefaglige-kodeverk/icpc>).

Diagnosekodene er organisert etter organkode (bokstav), og en tallkode for den spesifikke diagnosen. Tallkodene er fordelt i «symptomer og plager» (kodennummer 1-29), «sykdomsdiagnoser» (kodennummer 70-99) og «prosesskoder» (kodennummer 30-69). En oversikt over de ulike diagnosekodene er tilgjengelig hos Helsedirektoratet (<https://finnkode.helsedirektoratet.no/icpc2/chapter>

Statistikken fordeler enkeltdiagnoser på hovedgrupper av diagnoser i henhold til tabellen under. Gruppene benyttes utelukkende av Nav for å bedre aggregere og beskrive statistikken.

Hovedgruppe	Organkode
Allment og uspesifisert	Organkode A
Sykdommer i fordøyelsesorganer	Organkode D
Hjerte/ karsykdommer	Organkode K
Muskel/skjelettlidelser	Organkode L
Sykdommer i nervesystemet	Organkode N
Psykiske lidelser	Organkode P
Sykdommer i luftveier	Organkode R
Andre lidelser	Organkodene B, D, F, H, S, T, U, W, X, Y og Z
Ukjent	Ikke kjent diagnosekode

Vedlegg d – om AAP ordningen og personer med nedsatt arbeidsevne

Personer med nedsatt arbeidsevne: Begrepet «personer med nedsatt arbeidsevne» omfatter personer som på grunn av sykdom, skade eller andre hindringer har behov for ekstra oppfølging fra NAV for å få eller beholde arbeid. Bistandsbehovet fastsettes etter en arbeidsevnevurdering og vil omfatte arbeidsrettede tilbud og annen oppfølging som medisinsk behandling, rehabilitering, sosial trening/oppfølging og tilrettelegging. Mange blir registrert med nedsatt arbeidsevne etter å ha brukt opp retten til sykepenger, eller fordi de fortsatt trenger tid til rehabilitering eller omskolering. Andre har vært lenge arbeidsledig, men på grunn av helsemessige utfordringer vurderes de å ha ekstra behov for oppfølging for å kunne komme i jobb. Personer som mottar sykepenger eller uføretrygd regnes ikke med i statistikken over personer med nedsatt arbeidsevne, med mindre de mottar arbeidsrettet oppfølging rettet mot personer med nedsatt arbeidsevne.

Arbeidsavklaringspenger: Arbeidsavklaringspenger kan innvilges til personer som har fått arbeidsevnen nedsatt med minst femti prosent på grunn av sykdom. Det er et krav at det foreligger en gyldig diagnose i henhold til klassifiseringssystemene ICD 10 og ICPC 2. Det er også et vilkår at man enten er under aktiv behandling, deltar i et aktivt tiltak, eller at man selv etter at dette er prøvd fremdeles anses å ha en viss mulighet for å komme i arbeid, og får oppfølging fra Arbeids- og velferdsetaten. Tidligere (før 1.3.2010) mottok personer som var under medisinsk behandling rehabiliteringspenger, mens de som deltok i et arbeidsrettet tiltak mottok attføringspenger. Tidsbegrenset uførestønad kunne innvilges om man, til tross for medisinsk behandling og forsøk på attføring, ikke kunne komme i arbeid i overskuelig framtid, men at det var håp på lengre sikt. Regelverket er endret fra 1.1.2018. Endringene fører blant annet til at perioden en kan motta AAP er satt til 3 år, i tillegg til 2 år i en unntaksperiode. Periode under vurdering for uføretrygd, etter å ha blitt avklart til arbeid eller med AAP som sykepengeerstatning, vil kunne komme i tillegg til dette.

Om endringen i 2022: I juli 2022 ble regelverket for AAP endret ved at den tidligere «karensbestemmelsen» ble tatt ut, og det ble åpnet for at personer som fortsatt innfrir vilkårene for AAP ytelsen kan innvilges ny periode etter at de har gått til maks av ordinær periode iht. §11-12 i folketrygdloven. På det tidspunktet var alle AAP mottakere som mottok AAP etter §11-12 innvilget forlengelser i en overgangsordning som løp til og med 31. oktober. Det medførte at endringene i regelverket først kom i effekt i november 2022.

Referanser

Danielsen, M., Kalstø, Å. M., & Grønlien, E. (2023). Innstramminger i regelverk og pandemi – Nye AAP-mottakere fra 2016 til 2022. Arbeid og velferd, 1/2023.

Ellingsen, Jostein (2023): «Utviklingen i uførediagnoser per 31. desember 2017», Statistikknotat. Nav.

Ellingsen, Jostein (2024): «Utviklingen i uføretrygd 2024», Statistikknotat, Nav.

Kalstø, Åshild Male og Kann, Inger Cathrine (2018): «Færre på helserelaterte ytelser - friskere befolkning?», i Arbeid og velferd. 4/2018.

Kann, Inger Cathrine og Grønlien, Eirik (2024): «Tilbake til fortiden? Reverserte AAP regler - igjen lettere å forlenge» . Arbeid og velferd, 3/2024.

Myhre, Andreas og Grønlien, Eirik (2023): «Arbeidstilknytning blant AAP-mottakere». Nav-notat nr.1-2023.